

ΚΛΕΙΩ

ΕΚΑΙΣΟΤΑΙ ΑΙΣ ΤΟΥ

ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΑΕΙΨΙΑΙ

ΑΡΙΘΜ. 2.
Τόμος Α΄.

Συνδρομή, άρχομένη από 1. Ιανουαρίου εκάστου έτους, τέτταρα μόνον και προληρωτά:
Ημερησίου φράγκ. χρ. 20 ή μάκρ. 16.

ΕΤΟΣ Α΄.
τῆ 15/27. Ιανουαρίου 1885.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΦΡΟΝΙΜΟΥ ΜΗΤΡΟΣ.

ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΑΣΩΤΟΥ

Ίμαι βεβαία, ότι όλοι ανεξαιρέτως οι άνθρωποι, αν και πολλοί εξ αυτών ίσως ήνε ή φαινώνται φειδωλοί και οικονομοί εις πολλά πράγματα, έχουσιν εν τούτοις κάτι, όπερ άφειδώς έξοδεύουσι. Πολλοί φιλάργυροι, άναγινώσκοντες ή ακούοντες τους λόγους μου τούτους, θα σείσωσι σιωπηλώς την κεφαλήν, άλλ' άδιάφορον· εγώ θεωρώ έμαυτήν ως μίαν εκ των μεγαλειτέρων άσώτων, άφ' ού φρικαδικώς κατασπαταλώ ούχι έν, αλλά τρία πράγματα! Κατ' εύτυχίαν τα τρία ταύτα

πράγματα δέν είνε πολύ δαπανηρά, δύναμαι να τα έξοδεύω χωρίς να βυθισθώ εις χρέη· τουλάχιστον εις τον κόσμον τούτον, διότι ίσως εις τον άλλον ό Πανάγαθος μοι παρουσίαση λογαριασμόν, δι' όσα έξοπατάλησα εκ της περιουσίας της φύσεώς του.

Τα τρία ταύτα πράγματα, τα όποια ούτε θέλω, ούτε δύναμαι να οικονομήσω, όνομάζονται άήρ, φώς και ίδωρ.

Ποσάνις έτυράννησα τας άτυχεις ύπηρετριάς και τας τροφούς των τέκνων μου, άνοίγουσα τα μόλις ύπ' αυτών έπιμελώς κλεισθέντα παράθυρα! Ποσάνις έφερα αυτάς εις άπελπισίαν, άναγκάζουσα να φέρωσι τα παιδιά ύπό τας δροσεράς σκιás των δένδρων άντι να κρατώσιν αυτά έκτεθειμένα εις τας θερμάς ακτίνας του ήλιου και να τα στερωσιν άνευ λόγου πάσης πνοής καθαρού άέρος! Άδιάφορον άν το ψύχος ήνε άνυπόφορον, άδιάφορον άν ή θερμοκρασία ήνε 10 ή 20 βαθμούς ύπό το μηδενικόν, εγώ ουδέποτε κατακλίνομαι χωρίς προηγουμένως επί μίαν ώραν τουλάχιστον ν' αφήσω άνοικτά τα παράθυρα του κοιτώνός μου. Ή ύστάτη μου έργασία καθ' εκάστην ήμέραν είνε να κλείω αυτά μικρόν πριν ή κατακλιθώ, πρωτίστη δέ να τα άνοίγω την

ΚΛΕΙΩ. ΤΟΜΟΣ Α΄.

πρωίαν μετα την εκ του ύπνου έξέγερσιν. Το θέρος μάλιστα δέν βαρύνομαι να καταβιβάζω καθ' εκάστην μόνη μου την βραπτομηχανήν εις τον κήπον· έν αυτώ άδιακόπως καθαρίζω και συλλέγω τα λαχανικά· έντός της φυλλάδος παρατίθεται πάντοτε το γεύμα, από δε του Μαΐου μέχρι του Οκτωβρίου μεταχειρίζομεθα την οικίαν μόνον ως νυκτερινόν άσυλον και καταφύγιον, εάν ό καιρός ήνε βροχερός. Όμοίως και κατά τους λοιπούς του έτους μήνας άπολαμβάνομεν, έφ' όσον ήνε δυνατόν, το λαμπρότατον των δώρων της θείας Προνοίας, τον καθαρόν και ζωογόνον άέρα.

Την αυτήν και άπαράλλακτον διαγωγήν έχω και όσον άφορά την χρήσιν του φωτός. Πόσον άπεχθάνομαι, μισώ και άποφεύγω τα ήμιφωτιζόμενα και σκοτεινά έκείνα δωμάτια, έν οις καταλαμβάνεται τις ύπό καταθλιπτικού αισθήματος, ώσανει έπρόκειτο ν' άποκρυφθή τι από του φωτός της ήμέρας, ίσως όλίγος κοιωρτός έν τινι γωνία του θαλάμου ή — έν τῆ καρδιά της ένουκούςης, της άρεσκομένης να διαμηνή έν αυτώ. Πόσον άποστρέφομαι τα παχέα, πυκνά και άδιαφανή παραπετάσματα, τα βαρέα παραθυρόφυλλα κτλ. κτλ., και όπως όνομάζονται όλοι οι σοφιστικοί έκείνοι, μεσαιωνικοί και νεώτεροι, μηχανισμοί, ούς έπενόησαν άνθρωποι φοβούμενοι το φώς και θέλοντες δια της βίας ν' άποκλείσωσι και έξορίσωσιν εκ των ήμετέρων ένδιατημάτων τας φωτεινάς και λαμπράς ακτίνας του ήλιου! Το μόνον, όπερ δύναμαι όπωςούν να ύποφέρω, είνε λευκόν και λεπτόν τροχήλατον καταπέτασμα, αλλά και προς αυτό άκόμη διατελώ εις διηνεκῆ έριδα και διάστασιν.

Ή φωτομανία μου αυτη δέν περιορίζεται έως εδώ, άλλ' έκτείνεται και εις τον φωτισμόν έκείνον, όν μόνον άντι άργυρίου άπολαμβάνομεν, και ως προς τούτο ίσως αξίξη να όνομασθῆ άσιωτεία. Και όμως πόσον άπεχθές πράγμα είνε λυγνία μικρά και άμυδρώς φέγγουσα. Όπόσον δέ φρικώδης άνοσιουργία, όταν παρά τινα τοιούτον άποτρόπαιον σκελετόν φλογός έξ ή όκτώ άτομα συγχρόνως εργάζωνται, άναγινώσκωσι, βράπτωσι και ένι λόγω ποικιλοτρόπως καταστρέφωσι τους όφθαλμούς των! — Έάν εργάζωνται περι την

τράπεζάν μου τέσσαρα άτομα τὸ πολὺ, ἀμέσως διατάσσω νὰ θέσωιν ἐπ' αὐτῆς δύο καλῶς φωτιζούσας λυχνίας, ὡσάν τις δὲ ἀκούω: „Ἄλλὰ, μητέρα, σὲ διαβεβαίω, βλέπω ἐδῶ ἐξαίρετα!“ ἀμέσως ἀπαντῶ: „Ὅχι, πλησίασε περισσότερο εἰς τὸ φῶς, εἰ δὲ μὴ, παῦσε τὴν ἀνάγνωσιν!“ Ὅχι σπανίως ἀκούω ὀλίγους κρυφίους ἀστασίμους, ὡσάν τις μάλιστα μᾶς ἐπισκέπτονται στενοὶ τινες φίλοι καὶ εὐρίσκωσι παρ' ἡμῶν ὅλα ἀπλούστατα μὲν καὶ πενιχρότατα, ἀλλὰ φωτεινότατα. Δὲν τὸ ἀνοῦμαι, εἶνε γελῶτον τῷ ὄντι νὰ ἔχη τις ἐπὶ τῆς τραπέζης του δύο μεγάλας λυχνίας, ἐκπεμπούσας ἀπλετον φῶς ἐπὶ ξηροῦ ἄρτου, ὀλίγης ὀρόζης καὶ ἐπὶ νεροβασιτιῶν γεωμύλων. Τί τὰ θέλετε; ἐπιτρέπω τὸν γέλωτα εἰς πάντα, τὸ πολὺ πολὺ δὲ λέγω: „Παιδιά, θέλω νὰ βλέπω, τί ἔχω ἐν τῷ πινακίῳ μου, ἀδιάφορον ἂν τοῦτο ἦνε μόνον ἄλας καὶ φωμί“.

Εἶμαι βεβαία, ὅτι τὸ φῶς οὐδένα ὀφθαλμὸν βλάπτει, οὔτε ὑγιᾶ οὔτε ἀσθενῆ. Μόνον ὁ ἀσθενὴς ὀφθαλμὸς δύναται νὰ τὸ ἀποφεύγῃ, καὶ τοῦτο κατὰ ἰατρικὴν συμβουλήν. Ὅταν ὅμως πρέπη νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη, ὁ ἀσθενὴς δὲν πρέπει καὶ νὰ ἐργάζεται ὅπως διόλου· ἐφ' ὅσον τις ἐργάζεται ἢ παρατηρῆ τὰ περὶ αὐτὸν μετὰ προσοχῆς, εἶνε βεβαίως καλῖτερον νὰ πράττῃ τοῦτο εἰς τὸ φῶς παρὰ εἰς τὴν σκοτίαν.

Τώρα ἀς ἐλθῶμεν καὶ εἰς τὸ ὕδωρ.

Δόξα τῷ θεῷ, τοῦτο εἶνε ἐρρηθὸν καὶ εὐαπόκτητον, καὶ ἐν τούτοις συχνάκις μετροῦνται σχεδὸν καὶ αὐταὶ αἱ σταγόνας του. Ἡ φειδώ, μετ' ἧς ἐξοδεύουσιν αὐτὸ πολλὰ οἰκογένεια, καταντᾷ πράγματι πολλάκις εἰς τὸν γέλωτον. Ἐγὼ αὐτῇ εἶδον καὶ ἤκουσα πολλὰς μητέρας ἀπαγορευούσας εἰς τὰ τέκνα των νὰ νίπτωσι τὰς χεῖρας ἐπανειλημμένως τὴν ἡμέραν, διὰ νὰ μὴ γίνῃ ἀνάγκη τὸ ἐσπέρας νὰ πληρωθῶσιν ἐκ νέου οἱ πῖθοι ἢ αἱ ὑδρίαι. Ἄλλ' ἐγὼ ἐν τῇ οἰκίᾳ μου διέταξα οὕτω τὰ πράγματα, ὥστε ἐν τῷ οἰκιακῷ μου λεξικῷ ἢ λέξει „νίψιμον“ σημαίνει „λουτῶν“. Γίνεται δὲ τοῦτο ἐν πρώτοις εὐθὺς ἅμα γεννηθῆ νέος ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον· αἱ „φρόνιμοι“ γυναῖκες χύνουσι τὸσον ὕδωρ εἰς τὴν λεκάνην, ὅσον ἀρκεῖ. ἵνα ἐν ἀνάγκῃ διαβραχῇ ὁ σπόγγος. Πόσῃν δὲ ἡδονῇ αἰσθανόμεθα τότε πρώτην φοράν ἰδίαις χερσὶ λούουσαι τὸ ἄκακον τμήμα τῶν ἡμετέρων σπλαγγῶν! Ἀργότερα ἢ λεκάνη πληροῦται κατὰ τὸ ἡμισυ, καὶ τότε τὸ ἄθῳον πλάσμα, ἐξοικειωθὲν, ἀρχίζει νὰ θορυβῇ ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ἐκτείνει ἐν ἀναπαύσει τὰ μέλη του εἰς τὸ χλιαρὸν ὑγρὸν στοιχεῖον καὶ σχεδὸν διεξολισθαίνει ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν — ἀλλὰ μὴ φοβησθε! — οὐδὲν ἐκ τῶν ὀκτῶ τέκνων μου ἐπνίγη, ἄπερ ἐν συνόλῳ ἐξ ἑξατάσσεως φερέας περίπου ἰδίαις χερσὶν ἔλουσα μέχρι τοῦδε· οὐχί, οὐδὲν ἐξ αὐτῶν ἐπνίγη, ἀλλ' ἅπαντα εἶνε ὑγιῆ καὶ ζωηρά, ὅπως καὶ οἱ κύνες, οἵτινες χορεύουσιν ἐκεῖ ἔξω εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Τὸ κακὸν μόνον εἶνε, ὅτι ὅλα ἔγιναν, ὅπως καὶ ἡ μήτηρ των, ἄσπυρα καὶ ὁ λογαριασμὸς μου ἠϋξήθη ὀκταπλασίως διὰ τὰ διαπανηθέντα ποσὰ ἀέρος, φωτὸς καὶ ὕδατος ἐν τῷ μεγάλῳ οὐρανίῳ χροστικῷ καταστήτῳ. Τοῦτο μ' ἐμβάλλει τῷ ὄντι εἰς σκέψεις.

ΔΕΝ ΕΧΩ ΚΑΙΡΟΝ.

Ἐὰν ἀπεπειρωμένῳ ποτε ν' ἀριθμῶμεν ὅλας τὰς ὥρας τοῦ βίου ἡμῶν, ἀς ἀνωφελῶς καὶ μάτην καταδαπανήσαμεν, βεβαίως ἠθέλομεν ἀναφωνήσαι μετὰ τρόμου: „Ἄδύνατον!“ Ἡθέλομεν εὐρεῖ ἀναμφιβόλως, ὅτι αὐταὶ εἶνε ἔτη ὀλόκληρα

κατασπυρθέντα καὶ ἐν τούτοις πλειστάκις „δὲν εἶχομεν καιρὸν“ διὰ τὰς μᾶλλον ἐπειγούσας ἐργασίας.

Μέγιστος σπάταλος εἶνε ἐκεῖνος, ὅστις περιφρονεῖ τὸ λεπτόν καὶ τὸν παρᾶν. Ὅστις ἀδιακόπως θεωρεῖ τὰς καθημερινὰς μικρὰς δαπάνας ὡς μηδαμινὰς, ἀδυστάτως ἐξοδεύει πλείωτερα ἐκεῖνου, ὅστις δεικνύεται μὲν φειδωλὸς εἰς τὰ μικρὰ ταῦτα ποσὰ, δαπανᾷ δ' ἐνίοτε περισσότερα χρήματα χάριν διασκεδάσεως ἢ πολυτελείας. Τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς δύναται νὰ λεχθῇ καὶ περὶ τοῦ χρόνου. Ὅστις ποιῆται αὐστηρῶς οικονομικὴν χρῆσιν βίων τῶν στιγμῶν, δύναται ἀνευ ζημίας ν' ἀφιερῶσιν ὥρας τινὰς εἰς ἀνάγκουσι καὶ διασκεδάσει. Ποσάκις ἡμεῖς αἱ γυναῖκες π. χ. σκεπτόμεθα — Αἱ, ἰδοὺ μόλις δέκα λεπτὰ ἔμειναν ἀκόμη μέχρι τοῦ δείπνου, δὲν ἔχω τώρα σκοπὸν ν' ἀρχίσω νέαν ἐργασίαν. Λαμβάνομεν δὲ συνήθως ἀνὰ χεῖρας βιβλίον τι καὶ φυλλολογούμεν χωρὶς ν' ἀναγινώσκωμεν τι, ἢ βλέπομεν ἐκ τοῦ παραθύρου, ἀσκόπως πορευόμεθα ἀπὸ τοῦ ἐνὸς δωματίου εἰς τὸ ἄλλο, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ παρελθῶσι τὰ δέκα ταῦτα λεπτὰ τῆς ὥρας. Ἐγὼ οὐδέποτε πράττω τοιοῦτό τι. Ἀφ' οὗ τελειώσω τὴν ἐργασίαν μου ἐν τῷ μαγειρείῳ καὶ ἐτοιμάσω τὴν τράπεζαν, δὲν βλέπω τὸ ὀρολόγιον, ἀλλὰ, ἢ ἀρχίζω πάλιν νὰ ράπτω, νὸ πλέκω, ἢ γράφω μετὰ τὴν αὐτὴν ἐπιμέλειαν, ὡσάν εἰ ἐπρόκειτο νὰ ἐργασθῶ ἐπὶ ὀλοκλήρους ὥρας. Πολλάκις βεβαία προσκαλοῦμαι εἰς τὴν τράπεζαν πρὶν ἢ βελονιάσω ἀκόμη ἢ βυθίσω τὴν γραφίδα εἰς τὴν μελάνην, ἀλλ' ἐπίσης συχνάκις συνέβη νὰ ἐμποδισθῇ ὁ σύζυγός μου ἐν τῇ ἐργασίᾳ του καὶ νὰ βραδύνῃ νὰ ἔλθῃ, ἐγὼ δὲ τοιοῦτοτρόπως νὰ περατώσω σπουδαίαν καὶ πολλὴν ἐργασίαν. Ἐὰν ὅμως δὲν ἤρχιζον αὐτὴν, ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν θὰ ἐσκεπτόμην: „Ἄ! τώρα πλέον βεβαίως θὰ ἔλθῃ!“ καὶ ἡ ἡμίσεια ὥρα ἤθελεν ἀπολεσθῆ ὅπως καὶ τὰ πρώτα πέντε λεπτὰ. Ἐὰν δὲ ἀναμένοντα ἐπισκέπται, οἵτινες θὰ διακόψωσι φυσικῶς πᾶσαν ἐργασίαν μου, οὐδὲν μοι μέλει, ἀλλ' ἐξακολουθῶ τὴν ἐργασίαν μου μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν οἱ ξένοι θὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ δωμάτιον. Ποσάκις τοιαῦτα ἐπισκέψεις ἀναβάλλονται μίαν καὶ δύο ὥρας, πολλάκις δὲ ὀλοκλήρως καταστρέφουσι τὸν καιρὸν τῶν ἀνοπομόνων καὶ ἐν ἀνία ἀναμένουσι τὴν ἔλευσιν τῶν ξένων!

Ἐπιμελῆς χρησιμοποίησις πάσης στιγμῆς εἶνε ὁ πρώτος μου νόμος, ὁ δὲ δεύτερος εἶνε ὁ ἔξης: „Πράττε πᾶν ὅ,τι ἐπιχειρεῖς, ὅσον τὸ δυνατόν καλῖτερον καὶ τελειότερον καὶ προσπάθει ἐκ πάσης ἀσχολίας νὰ ἐξάγῃς ὠφέλειάν τινα ἢ διὰ σεαυτὴν ἢ διὰ τοὺς ἄλλους, οὕτω δὲ οὐδεμίαν στιγμὴν τοῦ βίου θα θεωρήσῃς ματαίως παρελθούσαν“. Οὐδεμίαν ἄλλη μεγαλύτερα σπατάλη τοῦ χρόνου γίνεται, παρὰ ὅταν πράττωμεν τι ἀτελῶς καὶ κατὰ τὸ ἡμισυ, διότι κατόπιν ἀναγκάζομεθα νὰ τὸ ἐπανορθώσωμεν καὶ νὰ δαπανήσωμεν ἐκ νέου τὸν ἀπολεσθέντα χρόνον. Ἡ συμβουλή δὲ αὕτη δὲν ἐφαρμόζεται μόνον εἰς τὴν ἐργασίαν, ὄχι, ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην ἀσχολίαν καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν διασκεδάσειν.

Ὅταν ἐξέλθῃς εἰς περίπατον, πρέπει νὰ ἀπέρχῃσαι μακρὰν διὰ νὰ ὠφελῇς ἐκ τῆς κινήσεως· ὅταν κἀνησαι παρὰ τὴν τράπεζαν, μὴ λείγῃς μόνον ἐπιπολαιῶς τὰ φαγητά, ἀλλὰ τρωγε ἐξ αὐτῶν, ἕως ὅτου κορεσθῇς, καὶ μὴ σκέπτησαι κατόπιν πάλιν τὸ φαγητὸν πρὶν ἢ ἔλθῃ ἢ προσδιορισμένη αὐτοῦ ὥρα· ὅταν ἐνδύσαι, φέρεσον τακτικῶς ὅλα καὶ κατὰ τάξιν αὐτὰ, ὅπως θὰ μείνωσι δι' ὅλης τῆς ἡμέρας· ὅταν ἀναγινώσκῃς βιβλίον, μὴ φυλλολογῆς μόνον αὐτό, ἀλλ' ἀναγίνωσκε μετὰ προσοχῆς· ὡσάν τις κἀνησαι παρὰ τὸ κλειδοκώμβalon, μὴ πλανᾷς ἀσκόπως τοὺς δακτύλους σου ἐπ' αὐ-

τοῦ, ἀλλ' ἄσκει αὐτοὺς καὶ παῖζε ἐπιμελῶς καὶ ἐπιμόνως — ὁμοίως ὅταν ὄρισης ὦραν τινὰ πρὸς διασκεδάσειν (τῆς ὁποίας βεβαίως πᾶς ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκη, ὅπως καὶ τοῦ ὕπνου), ἐπιζήτει τοιαύτην διασκεδάσειν, ὅσα ἤθελέ σοι παράσχει ἀληθῆ καὶ ὠφελίμων ἀπόλαυσι.

Πᾶν ὅ,τι πράττεις λοιπὸν, πράττε ὀλόκληρον καὶ ὅσον ἐνεσι τέλειον, οὕτω δὲ οἰκονομεῖς πλείστον ὅσον χρόνον.

Συχνάκις διὰ τῆς καὶ παρ' ἡμῶν παρερρησάσεως ξένης ἐπιπολαιῶς φαινόμεθα ἠναγκασμένοι νὰ γάνωμεν ὥρας τινὰς τοῦ χρόνου, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ὑπάρχει διέξοδος. Πάντοτε ἐπραξα ὡς ἔξης: Ἐν πρώτοις περιώρισα τὰς παραδεσγμένας σχέσεις εἰς τὰ ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἐπιβαλλόμενα ὅρια καὶ μόνον ἐν ἐκτάτοις περιστάσειν ἀπεδεχόμεν τοιοῦτου εἶδους προσκλήσεις. Καὶ μετ' ὅλα ταῦτα πολλάκις ἐλυποῦμαι κατάκαρδα, ὅτι διηρχόμεν τοιαύτας μακρὰς ἐσπέρας ἐν ἀδιαφῶ καὶ ἀνιαρᾷ συναστροφῇ. Ταχέως ὅμως εὔρον δύο ὑπεκφυγὰς, ἵνα μὴ ἀναγκάζομαι νὰ θεωρῶ καὶ τὰς ὥρας ταύτας ὡς μάτην παρελθούσας. Καὶ οὐδέποτε μὲν ὑπῆρξαν αὐταὶ δι' ἐμὲ ὦραι διασκεδάσεως καὶ πνευματικῆς ἀναψυχῆς, ἢ δυνάμην ὅμως ὅπως ὅπως νὰ χρησιμοποιοῦμαι αὐτὰς κατ' ἄλλον τρόπον.

Καὶ ἐν πρώτοις ἐσυνείδησα ἐν ταῖς συναστροφαῖς ταύταις πάντοτε νὰ ἐργάζομαι, ἐν ᾧ αἱ ἄλλαι κυραὶ μόνον πρὸς τὸ φαινόμενον ἐκράτουν τὴν ἐργασίαν των ἀνὰ χεῖρας. Πρὸς τοῦτο ἐξέλεγον ἀπλᾶς καὶ εὐκόλους ἐργασίας, ἀς ἡδυνάμην νὰ ἐξακολουθῶ καὶ κατὰ πᾶσαν συνομιλίαν καὶ ἐν οἴῳ δῆποτε φωτισμῷ, τὰ δὲ λεπτότερα χειροτεχνήματα κατεσκεύαζον οἴκοι. Οὐχί σπανίως κατόρθωσα ἐν τοιαύτῃ τινὶ ἐσπερίδι ν' ἀποπερατώσω ὀλόκληρον παιδικὸν περιπόδιον.

Ἐπειτα ἀνεκάλυψα ὅτι ἀνεξαρτέτως ἅπασαι αἱ γειτόνες μου ἠδύνατο νὰ μοι καταστῶσιν ὠφελίμοι διὰ τῶν γνώσεών των. Τὸ ζήτημα ἦτο μόνον ν' ἀνεύρω τὸ στοιχεῖον ἐκάστης, δηλαδὴ τοῦ ἐνέκειτο ἢ εἰδημοσύνη αὐτῆς. Ἄλλὰ τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν ἦτο δυσπέλυτον, καὶ ἅμα ἐπέτυχον τοῦ σκοποῦ, ἤρχισα νὰ μὴ ἀνιῶμαι πλέον ἐν ταῖς συναστροφαῖς ταύταις. Διὰ μᾶς προεκάλεον τὴν γειτόνα μου εἰς τὸ πεδίον καὶ οὕτως οὐδεμίαν στιγμὴν παρήρηστο χωρὶς νὰ ὠφελῶμαι ἐκ τῶν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦτου γνώσεών της. Ἐκαστος φυσικῶς ὀμιλεῖ μετὰ μείζονος ἡδονῆς περὶ ἐκεῖνου τοῦ πράγματος, ὅπερ καὶ κάλλιστα γνωρίζει· διὰ τοῦτο ἡ συνδιάλεξις ἡμῶν ἦτο πάντοτε ζωηρά, ἂν καὶ ἐγὼ μετὰ μὲν τῆς μᾶς ὀμίλου περὶ μαγειρείου καὶ οἰκονομίας, μετὰ δὲ τῆς ἑτέρας περὶ περιποιήσεως τῶν ἀσθενῶν καὶ τῶν παιδίων, μετὰ τρίτης περὶ νέων παιδικῶν ἐνδυμάτων καὶ συρμῶν καὶ μετ' ἄλλης περὶ νέων βιβλίων καὶ περιοδικῶν. Οὐδέποτε σχεδὸν ὑπέστρεφον οἴκαδε χωρὶς νὰ συλλέξω ὠφελιμωτάτας γνώσεις περὶ πολλῶν πραγμάτων. ὦν τινὰ μάλιστα ἦσαν τὸσον σπουδαῖα καὶ ἐπείγοντα, ὥστε τὰς ἐσπέρας ἐκεῖνας εὐεώρου ἐνίοτε ὡς ἔκτακτον κέρδος.

Ἡ μέγιστη ὅμως οἰκονομία τοῦ χρόνου δύναται νὰ γίνῃ διὰ τῆς ἔξεως, ὅπως μὴδὲν ἀναβάλλωμεν ἐς αὔριον ἐξ ὅσων δύναται νὰ γίνωσι σήμερον. Ἀφ' οὗ ἀποτελειώσω ἐργασίαν τινὰ ἐρωτῶ ἑμαυτὴν — Ποῖον εἶνε τὸ ἀναγκαϊότατον διὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἢ τὴν ἐπιούσαν; καὶ ἀμέσως ἀναλαμβάνω τὸ ἀναγκαϊότατον. Ἐὰν δὲ δὲν δύναμαι ν' ἀνεύρω, τί εἶνε κατεπείγον σήμερον ἢ αὔριον, σκέπτομαι ἐτι περαιτέρω καὶ ἐρωτῶ πάλιν ἑμαυτὴν — Εἶνε ἀράγε ἐπιζήμιον, ἐὰν σήμερον ἐκτελέσω ὅ,τι κυρίως εἶνε ὀρισμένον διὰ τὴν αὔριον ἢ τὴν μεθαύριον ἢ τὴν προσεχῆ ἐβδομάδα;

Καὶ ναὶ μὲν πολλάκις δὲν δυνάμεθα νὰ κάμωμεν προ-

καταρκτικὰς ἐργασίας ἐπὶ πολλῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐκεῖ ὅπου εἶνε τοιαῦτα δυνατὰ καὶ κατορθώτατα μέγα χρονικὸν διάστημα κερδαίνομεν ἐκ τοιαύτης σπουδῆς. Ἐγκαίρως πάντοτε ἐτοιμάζω τὰ χειμερινὰ ἐνδύματα τῶν τέκνων μου· πάντοτε τέσσαρας ἐβδομάδας πρὶν ἢ ἴδῃ τὸ φῶς τοῦ κόσμου νέον σπλάγγον μου, εὐρίσκονται τὰ μικρὰ ἐνδύματα καὶ σπάργανά του ἐν τῇ ἱματιοθήκῃ, πάντοτε μίαν ἢ δύο ἐβδομάδας πρὸ τῶν Χριστουγέννων τελειῶν ὅλας τὰς ἐργασίας μου, ὅλαι μου δὲ αἱ παραγγελίαι εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τὸν σύζυγόν μου γίνονται ἐγκαίρως καὶ μετὰ τῆς μεγίστης τάξεως.

Ὅλα ταῦτα εἶνε τὸσον εὐκόλα, ὅταν τις συνειδήσῃ εἰς τὴν τάξιν· ἔχομεν δὲ οὕτω καὶ τὸ πλεονέκτημα ὅτι οὐδέποτε κυρίως καταλαμβανόμεθα ὑπὸ ἐπειγούσης ἐργασίας. Οὐδέποτε τότε, ὅταν μᾶς ἐπισκεφθῇ τις, αἰσθανόμεθα βάρος καὶ ἀμχανίαν καὶ δυσανασχετοῦμεν, ὅτι ἦλθεν εἰς ἀκατάλληλον ὦραν, ἐκτελοῦμεν δὲ ὅλας τὰς ἐργασίας ἡμῶν ἐν ἡσυχίᾳ καὶ τάξει καὶ πάντοτε ἔχομεν καιρὸν καὶ διὰ τὰ ἀπροσδόκητα. Τῇ ἀληθείᾳ ἐν τούτῳ ἐγκτεῖται τὸ μυστήριον τοῦ νὰ ἔχη τις πάντοτε καὶ διὰ πάντα καιρὸν.

Βεβαίως πανταχοῦ ὑπάρχουσι καὶ ἐξαίρεσις. Ὑπάρχουσι στιγμαὶ καθ' ἃς μετ' ἀδημονίας ἀπεριγράφου βλέπω προβαίνοντα τὸν λεπτοδείκτην τοῦ ὀρολορίου καὶ ἐντούτοις, κατὰ τὸ φαινόμενον ἤρεμος καὶ ἀπαθής, εἶμαι ἠναγκασμένη ν' ἀκούσω μέχρι τέλους ὀλόκληρον θύρον περιοδικῷ ἢ ἐφημερίδος. Καὶ τοῦτο δύναται νὰ συμβῇ· ἀλλ' ἀδιάφορον, εἶνε καλῖτερον νὰ ὑφίσταται τις τοιαύτας μικρὰς θυσίας παρὰ νὰ λέγῃ τὴν ἀνοικίον φράσιν „δὲν ἔχω καιρὸν“ —

Εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο θὰ προσθέσω καὶ τὸ ἔξης:

Πλείστας μητέρας ἀκούω παραπονουμένας, ὅτι δὲν ἔχουσιν ἀρκετὸν καιρὸν ν' ἀσχοληθῶσι μετὰ τὰ τέκνα των, ὅπως ἐπιθυμοῦσι. Καὶ ἡ μὲν ἐμποδίζεται ὑπὸ τοῦ νεογεννητοῦ τέκνου τῆς ἢ ὑπὸ τοῦ φιλασθένου συζύγου, ἢ δὲ ὑπὸ τῶν πολλῶν οἰκιακῶν φροντίδων, αὕτη μὲν ὑπὸ ἀσθενείας ἢ ἀδυναμίας, ἐκείνη δὲ ὑπὸ τῆς πολλῆς ἐργασίας ἢ ὅπως μὴ καταφυγῇ εἰς ξένην βοήθειαν πρὸς κατασκευὴν τῶν ἐνδυμάτων τῆς πολυμελοῦς οἰκογενείας της. Εἰς ὅλας ταύτας τὰς ἐργατικὰς καὶ χρηστὰς μητέρας ἀποστίνω τὰ ἔξης:

„Οὐχὶ μόνον διὰ τῆς διδαχῆς καὶ τῆς μετ' αὐτῶν ἐργασίας δύνασθε ν' ἀναθρέψητε τὰ τέκνα σας, ἀλλὰ σχεδὸν πρὸ πάντων καὶ διὰ τοῦ ἰδίου σας παραδείγματος. Ὁ χρόνος, ὃν κατὰ τὸ φαινόμενον ὑποκλέπτετε ἀπ' αὐτῶν, δὲν εἶνε μάταιος, ἐὰν δὲν κατασταταληθῇ ἐν ὀκνηρίᾳ, ἐπιπολαιότητι καὶ διασκεδάσει. Βεβαίως πολλὰς τύψεις συνειδότος θὰ αἰσθανθῇ ἡ μήτηρ ἐκείνη, ἥτις κατὰ κεφαλῆς βυθίζεται εἰς τὰς ἡδονὰς τοῦ μεγάλου κόσμου ἢ κατασπυρτεῖ τὰς πολυτίμους ὥρας τῆς ἀναγινώσκουσα ἀνωφελῆ μυθιστορήματα, σὺ ὅμως, ἥτις ὑπ' ἄλλων καθηκόντων ἐκλήθη μακρὰν τῶν τέκνων σου, μὴ ἀνησυχῇ, διότι ἐκτελοῦσα πάντοτε πιστῶς τὸ καθήκόν σου, αὐστηρῶς ἀπαρνούμενη τὰ πάντα καὶ ἀσμένως ὑφίσταμένη πᾶσαν θυσίαν, ἀνατρέφεις καὶ διαπαιδαγωγεῖς τὰ τέκνα σου. Δὲν μορφώνει αὐτὰ μόνον ἀναγινώσκουσα, παίζουσα, ἐξερχόμενη μετ' αὐτῶν εἰς περίπατον ἢ διηγουμένη εἰς αὐτὰ ἱστορίας· οὐχὶ μόνον ἐπιτιμῶσα αὐτὰ διὰ τὰς κακοθείας καὶ τιμωροῦσα τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἐτι μᾶλλον διὰ τῆς στοργῆς, μετ' ἧς τὸν νεώτατον ἀδελφόν των θηλάζει, ἢ περιποιεῖσαι τὸν ἀσθενῆ των πατέρα, διὰ τῆς ἐπιμελείας καὶ μερίμνης, μετ' ἧς ράπτεις τὰ ἐνδύματά των καὶ ἴστασαι παρὰ τὴν ἐστίαν· νομιζῶ δὲ ὅτι ἐτι μᾶλλον συντελεῖς εἰς τὴν καλὴν των ἀγωγήν, ὅταν

ΠΟΣΕΙΑΔΩΝΟΣ: Εικὼν ὑπὸ Ὁ. Seitz.

μεθ' ὑπομονῆς καὶ πραότητος ὑποφέρεις ἰδίαν σωματικὴν νόσον.

Γνωρίζω μητέρα τινά, ἣτις τὰ μάλιστα εὐηργέτησε τὰ τέκνα της, καίτοι ἦτο καταδικασμένη νὰ διέλθῃ τὰ κάλλιστα ἔτη τοῦ βίου της ἐν τῇ κλίνῃ καὶ νὰ ὑποφέρῃ μεγάλη πάθη. Ποῖον ἔξ ἡμῶν τῶν παιδιῶν ἤθελε ποτε τολμήσει διὰ τινος ἀταξίας νὰ συγγύσῃ τὴν προσφιλή μητέρα; Ἐκαστον ἔξ ἡμῶν ἦσαν ἔτοιμον νὰ θυσιασθῆ, ἕως παράσχῃ αὐτῇ ἀνακούφισιν τινὰ καὶ νὰ τὴν φοιδρύνῃ, ὡς αὐτὴν τὴν ἐβλέπομεν μετ' ἀγγελικῆς τῶ ὄντι ὑπομονῆς καὶ μετὰ γλυκύτητος ἀνεκφράστου ὑποφέρουσαν τὰ πάνδεινα.

Εὐτύχημα μέγα εἶνε πράγματι ὅταν ἡ μήτηρ θέλῃ καὶ δύναται ν' ἀφιερῶσθαι ὅλον τὸν βίον της, πάσας αὐτῆς τὰς στιγμὰς εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων της.

Σημ. Σ. Κ. Ὁ παρ' ἡμῶν πρεσβυτέρης ἀξιότιμος κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆς, γνωρίζας πολὺ πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ πρώτου φυλλαδίου τὴν περὶ αὐτοκινήτων τραπέζων διατριβὴν τοῦ κ. Γ. Ίσιδορίδου Σκυλίση, ἔγραψε κατὰ παράκλησιν ἡμῶν τὰ κατωτέρω περὶ Πνευματισμοῦ, ὃν φανατικῶς ἀνεθεμάτισεν ἡδὴ ἡ ἡμετέρα *Ματαιότης Περιέλογον*, εἰς τὴν ἄκρην ἀριστερῶν τῶν ἀντιθέτων θεωριῶν ἀπὸ πολλοῦ τεταγμένη, καθ' ὃν τρόπον ἄλλοι πάλιν ἐν τῷ εὐρωπαϊκῷ τύπῳ ἐμπαιθῶς ὑπερμαχοῦντες τῆς καινῆς διδασκαλίας παρημποδίσαν μέχρι τοῦδε πᾶσαν σοβαρὰν καὶ ἀμερόληπτον τοῦ πράγματος ἔρευναν. Ἄλλ' ὁ τοῖς πᾶσι σεβαστὸς ἐπίσημος ἡμῶν Συνεργάτης, τὴν μέσῃ καὶ ἐν τῷ προκειμένῳ ζητήματι βαδίσας καὶ ἀνεξάντητον πλοῦτον ἐκ τε γεγονότων καὶ ἀναμνήσεων καὶ γνώσεων πρὸς τὰ ἀκρότατα πορίσματα τῆς συγχρόνου ἐπιστήμης συνδυάσας, παρέσχε τοῖς Ἀναγνώσταις τῆς *Κλειοῦς* τὸν μᾶλλον ἀκίνδυνον πρὸς ἀνίληψιν τῶν νέων τούτων διδασκάλων τρόπον, οὐχὶ ἀβασανίστως παρεσιάνων ἢ ἀποσκορακίζων αὐτά, ἀλλ' οὔτε πάλιν εἰς δογματικὴν ἀνάγκην περιωπῆν. Ἄν ἀπαράμιλλος τοῦ ὕφους τέχνη καὶ ἀνελλιπὴς ἐπιστημονικὸς ἐφοδιασμός θεωροῦνται σήμερον ὡς τὰ πρώτιστα προσόντα παντός πρὸς πᾶσαν τάξιν ἀναγνώστων ἀποτεινομένου, ἀναμφιβόλως ἢ κατωτέρω διατριβῇ ἐκαστοῦ τοῦς τε ὁμοφρονούντας, καὶ τοὺς ἐπιφυλάσσοντες μὲν ἀντίθετον γνώμην, ἀρεσκομένους ὅμως εἰς τὴν ἀνάγκωσιν γραμμῶν, ἐν αἷς διαλάμπει ἡ ἡμερωτάτη εὐφυλογία καὶ ἐπιβάλλεται ἡ εὐσυνείδητος παραθέσις βεβαίων γεγονότων, προσαγομένου ἐπιτηδείως εἰς πιθανὴν ἐπιστημονικὴν ὑπόθεσιν.

ΠΕΡΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΥ

ὑπὸ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ.

Πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ὅτε ἤρξατο τὸ πρῶτον λόγος ἐν Εὐρώπῃ γινόμενος περὶ τῶν κινουμένων τραπέζων, ἔγραψα καὶ ἐγὼ τότε, κατὰ παράκλησιν φίλου, εἰς ἡμερολόγιον ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδομένον, λέξεις τινὰς περὶ τοῦ νέου φαινομένου, ἐν ἀστεϊσμῷ μᾶλλον μέρει.

Ἀλλὰ τοῦτο ἐκίνησεν ἰσχυρῶς τὴν χολὴν λογιωτάτου, ὑπερμάχου τῆς ἀληθείας, ὅστις διὰ τῶν ἐφημερίδων με ὕβρισε μωροπειστον, μετ' ἐπιτακτικῶν ἐπιθέτων.

Ἐκτοτε, καίτοι πολλὰ ἰδῶν καὶ ἀκούσας περὶ τοῦ ἀντικειμένου, δὲν συνέπεσε τι νὰ δημοσιεύσω περὶ αὐτοῦ, ἀλλ' οὐχὶ καθ' ὃ τὴν ὕβριν φοβηθεῖς, διότι ἐν γένει πρεσβεύω ὅτι αὕτη βλέπτει τὸν ὑβρίζοντα μᾶλλον ἢ τὸν ὑβριζόμενον. Πρόθυμος δέ, ἂν εἰς τὴν ἐξιχνίασιν τῶν φαινομένων τούτων ἐνδιαφέρηται πως ἡ ἐπιστήμη, νὰ ὑποστῶ ὑπὲρ αὐτῆς πάσας τὰς οἰκίας διήποτε συνεπειάς, δὲν θέλω ν' ἀρνηθῶ αὐτῇ τὴν συνδρομὴν τῆς ἰδίας ἐμαυτοῦ πείρας, εἰς διαφόρους κατηγορίας τάτων τὰ πειράματα, ὡς ἐνέτυχον. Ἀποτεινομαι δ', ἐννοεῖται, εἰς τοὺς παραδεχομένους ὅτι πιθανόν ἐστὶ ν' ἀπατώμαι, ἀλλ' οὐχὶ καὶ νὸ ψεύδωμαι.

Α'. ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ ὨΝ ἸΠΗΡΕΑ ΑἴΓΥΠΤΗΣ.

1. ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.

Ὅτε τὸ πρῶτον, κατὰ τὸ 1840, νομίζω, ἡ Γαλλικὴ *Ἐφημερὶς τῶν Συζητήσεων* διηγῆθη ὅτι ἐν ταῖς εἰρκταῖς τῆς Ἀμερικῆς τραπέζα ἤρξατο στρεφομένη ὑπὸ τὰς χεῖρας περικαθήμενων τῶν καταδίκων, διηγείρεν ἡ εἰδησις τὴν κοινὴν περιέργειαν, καὶ πᾶσαι αἱ ἐφημερίδες τὴν ἐπανέλαβον. Καὶ οἱ περὶ ἐμὲ δὲ σπουδαίως τὴν συνεζήτουν, καὶ μόνος μικρὰν ἔδωκα προσοχὴν εἰς αὐτὴν, ἐκλαβὼν αὐτὴν ὡς τυχαῖον συμβῶν, ἢ ὡς φήμην κενὴν, ἐκ τῶν πολλὰς ἀνευ λόγου διαδιδόμενων· καὶ ὅτε μίαν ἐσπέραν ἡ οἰκογένειά μου ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ τὸ πείραμα, ἐγὼ ἀπέσχον, φειδόμενος τοῦ καιροῦ μου. Μεθ' ὄλην ὥραν δέ, ἐπανελθὼν πρὸς τοὺς εἰς τὸ πείραμα ἐπιδιδόμενους, εὗρον αὐτοὺς ἔτι ἀκίνητους περὶ ἀκίνητον καθήμενους τὴν τραπέζαν, καὶ εἰρωνικῶς ἐπήνεσα τὴν ὑπομονὴν των. Ἄλλ' ἀξιωματικῶς τινος, ὅστις ἦν ἐκ τῶν περικαθήμενων, ἀναγκασθέντος δι' ὑπηρεσίαν ν' ἀναχωρήσῃ, παρεκλήθη νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ, καὶ συνήνεσα, ὅπως μὴ τοὺς ἄλλους δυσαρεστήσῃ. Καὶ ἐπὶ τινὰ μὲν ἔτι χρόνον ἔμεινε ἡ τραπέζα ἀνεκδότης ἀκίνητος· ἀλλὰ μετὰ τέταρτον περὶπου τῆς ὥρας, ἠκούσθη ἑλαφρὸς τρυγμὸς ἐν αὐτῇ, καὶ ἤρξατο κινουμένη κατ' ἀρχὰς βραδέως, εἶτα δὲ βαθμηδὸν ταχύτερον, καὶ μετ' ὀλίγον περιστρεφέτο τάχιστα, περιήρχετο πᾶν τὸ δωμάτιον, ἐξῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, ἔπου ἠναγκαζόμεθα δρομαῖοι νὰ τὴν παρακολουθῶμεν, καὶ τέλος ἀνετρέπη· καὶ ἐπειδὴ κλίναντες ἐθέσαμεν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ δίσκου αὐτῆς ἀνεστραμμένους, δὲν ἔπαυσε στρεφομένη, καίτοι ἔχουσα ἀνω τοὺς πόδας. Ἐκατοντάκις δ' ἔκτοτε ἐπανελάβομεν τὸ πείραμα, ἐπίσης ἐπιτυχῶς. Καθ' ἃ δὲ παρετήρησα, νομίζω ὅτι ἔσω συνεχέστερον τις ἐκτελεῖ αὐτό, τῶσφ ταχύτερον ἐπιτυγχάνει τὸ ἀποτέλεσμα.

Τ' αὐτὰ δὲ κινήματα πολλὰκις ἐπετύχουν καὶ δι' ἄλλων ἀντικειμένων, ὡς καθεδρῶν, λίθων, πέλων κτλ. Ἐσπέραν δὲ τινὰ δύο κυρία ἐθῆκαν τὰς παλάμας αὐτῶν περὶ τοὺς ὄμους μου, καὶ μετ' ὀλίγον, καίτοι ἀπόφασιν ἔχων νὰ μὴ ἐνδώσω εἰς οὐδεμίαν αὐτῶν πίεσιν, καὶ οὐδεμίαν τοιαύτην αἰσθανθεῖς, ἤρχισα οὐχ ἤττον νὰ στρέφωμαι περὶ ἐμαυτὸν ὡς ἡ τραπέζα, καὶ οὐχ ἤττον ἀκουσίως.

Πολλοὺς πολλὰκις εἶδον μετὰ μειδιάματος οἴκτου περὶ τοῦ πειράματος τούτου ἀκούοντας, καὶ λέγοντας ὅτι τινὲς ἢ πάντες οἱ περὶ τὴν τραπέζαν, ἐκουσίως καὶ πρὸς ἀστεϊσμόν, ἢ ἀκουσίως, ἐξ ἀπαυδήσεως τῶν μυόνων, στηρίζουσι βαρείας τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτῆς, καὶ, ἐν ἀγνοίᾳ πολλὰκις, ὠθοῦσιν αὐτὴν εἰς περιστροφὴν. Τοῦτό ἐστὶ τοσοῦτον ἀπλοῦν, ὥστε παράδοξον ὅτι μετὰ τὸν πρῶτον εὐρέθη καὶ δεῦτερος ἄνθρωπος ἰκανῶς εὐήθης, ὥστε εἰς τοιοῦτο πείραμα νὰ ἐπιδοθῆ.

Ἀπλοῦστατον ἀναμφιβόλως, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀληθές· καὶ πρὸς κύρωσιν ἀρκέσει μίαν μόνον ἀπόδειξιν. Ἐν Παρισίοις, εἰς ὀλιγάνθρωπον συναστροφὴν, εἰς ἣν παρευρέθη, ἐπρωτάθῃ νὰ πειραθῶμεν τῆς τῶν τραπέζων κινήσεως. Κατ' εἰσῆγγισιν ἐνὸς τῶν παρόντων, ὅστις μᾶς ἀνέφερε περὶ τῆς ἀνωτέρω ἐξηγήσεως, παρεξηγήσεως κατ' αὐτόν, ἐβρίψαμεν ἐπὶ τὴν τραπέζαν ἑλαφρὸν κάλυμμα, καὶ ἐπ' αὐτὸ ἐθέσαμεν τὰς χεῖρας. Μετ' οὐ πολὺ ἡ τραπέζα ἤρξατο οὐχ ἤττον στρεφομένη, ἔπειθ' ἦν ἀδύνατον ἂν ἐνεδιδὲν εἰς τὴν πίεσιν τῶν χειρῶν, διότι τότε οὐχὶ αὐτῇ, ἀλλὰ τὸ κάλυμμα θὰ ἐστρέφετο ἐπ' αὐτῆς ὀλισθαίνον.

2. ΤΡΑΠΕΖΑΙ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΣΕΙ ἸΠΗΚΟΥΣΑΙ.

α. Μικρὸν μετὰ τὴν πρώτην ἡμῶν ἐκείνην ἐπιτυχίαν ὡς πρὸς τὴν τῶν τραπέζων περιστροφὴν, διηγούμεθα ἐσπέραν τινὰ τὰ περὶ αὐτῆς εἰς τὸν ἐπισκεπτόμενον ἡμᾶς πρέσβυν τῆς Πρωσίας K. de Thiele μετὰ τῆς κυρίας του, καὶ αἱ ἀπόπειραι ἀνευεθίσθησαν ἐνώπιον αὐτοῦ ἐπίσης ἐπιτυχῶς. Ἐγὼ δὲ μακρὰν καὶ ἀμέτοχος μείνας, περιωρίσθη λέγων ὅτι ἀκατανόητός ἐστὶ τοῦ ἀνθρώπου ἡ εὐπειστία καὶ ἡ πρὸς τὸ θαυμασίον τάσις, καὶ διηγῆθη ὅτι νέα ἄρθρα τῆς *Ἐφημερίδος* τῶν Συζητήσεων ἀποδίδουσιν εἰς τὰς τραπέζας πλὴν τῆς ἤδη ἰκανῶς δισεξηγήτου ἰδιότητος τοῦ στρέφεσθαι, προσέτι καὶ τὴν τοῦ ὑπακούειν διὰ παντοίων κινήματων εἰς τὴν θέλησιν τῶν περικαθήμενων, ἀνευ παρεμβάσεως τῆς δυνάμεως τῶν μυόνων. Αἱ κυρίαί, καίτοι ὡς ἐγὼ δυσπιστοῦσαι, ἠθέλησαν ὅμως νὰ θέσωσιν ὑπὸ δοκιμασίαν τὴν τραπέζαν, καὶ τῇ διέταξαν νὰ κτυπήσῃ τρεῖς διὰ τοῦ ποδός. Τῶ ὄντι δέ, ἀφ' οὗ ἐπὶ στιγμᾶς τινὰς ἔμεινε ἀκίνητος, ἤγειρε τέλος τὸν ἕνα πόδα, καὶ πρὸς κοινὴν ἐκπλήξιν ἔκρουσε τρεῖς τὸ ἔδαφος, ὥστε παρετήρησα ὅτι τὸ πρᾶγμα εἰς τινὰς τῶν κυριῶν καὶ ἀνησυχίας ἐνέπνευσε. Ὅμοιος δ' ὑπήκοος ἐδείχθη καὶ ὡς αὐτὴς διατάττετο νὰ κλίνη πρὸς τὰ δεξιά ἢ τ' ἀριστερά.

β. — Καὶ τοῦτο τί ἀπλοῦστερον; — ἤκουσα πολλοὺς λέγοντας. — Ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως πιέζει τις τὴν τραπέζαν, καὶ αὕτη κλίνει. Τοῦτο ἀπιστοῦντος λοιπόν, ἔστω καὶ ἐπὶ στιγμᾶς, ἄνδρας σπουδαίους! — Ναι, διότι καὶ ἡ ἐξηγήσις αὐτῆς ἐλέγχεται ἐπίσης ἀνυπόστατος ὡς καὶ ἡ προλαβούσα. Ἐσπέραν τινὰ, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἐξιχνιάσω τὸ φαινόμενον, ἐπρότεινα εἰς τοὺς εἰς τὴν τραπέζαν περιεσταμένους, μεθ' ὧν ἐγὼ δὲν καθηρέθιμουμην, νὰ μείνωσι παθητικοὶ καὶ ἀνευ θελήσεως, τὴν διεύθυνσιν τῆς τραπέζης ἀνατιθέμενοι εἰς νεανιδά τινὰ, ἣτις μετεῖχε τοῦ πειράματος. Πάντων δὲ συγκαταθεθέντων εἶπον εἰς αὐτὴν κρυφίως νὰ θελήσῃ ἕνα ἢ τρεῖς ὑψωθῆ πρὸς τὸ μέρος αὐτῆς, ὅπερ καὶ τάχιστα ἐγένετο, καὶ πολλὰκις ἐπανελήθη. Ἐννοεῖται δ' ὅτι ἂν ἡ νεανὶς ἐνήργει, ἐκουσίως ἢ μή, διὰ τῶν μυόνων της, θὰ ἠδύνατο μόνον νὰ πιέσῃ, οὐχὶ δὲ νὰ ὑψώσῃ τὴν τραπέζαν πρὸς τὸ μέρος της.

Ἴνα δὲ μνημονεύσω καὶ τῶν παρ' ἡμῶν γνωστῶν πεπειθεμένων, ὁ ἐπίσημος τῆς φυσικῆς καθηγητῆς K. Στρούμππος εἶχε γράφει ἀποκρούων τὴν ἄλλως ἢ διὰ πίεσεως στροφὴν ἢ κίνησιν τῶν τραπέζων· ἀλλ' εἰς σύγγραμμά, ὃ ἐξέδωκε μετὰ ἐν περίπου ἔτος, ὁμολογεῖ εἰλικρινῶς τὴν πρώτην γνώμην του ἐσφαλμένην καὶ ἀνεγνώριζε τὰ φαινόμενα ἐκεῖνα ὡς ἀνεξάρτητα τῆς πίεσεως.

3. ΣΚΕΥΗ ΔΟΝΟΥΜΕΝΑ.

α. Κατὰ τὰ 1872 ἐν Παρισίοις παρευρισκόμην εἰς πείραμα στροφῆς τραπέζων ἐν γνωστῇ μοι ἰδιωτικῇ οἰκίᾳ. Ὅτε δ' ἐπλησίασα εἰς τὴν τραπέζαν, εἰς ἣν παρεκλήθητο καὶ τις Γάλλος, ὅστις ὑπελαμβάνετο ὡς *μεσάζων*, ἂν οὕτω δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν ὅτι *medium* λέγεται, εἶδον μετ' ἐκπλήξεως αὐτὴν, καίτοι βαρυτάτην, τρέμουσαν ὄλην ὡς ἂν κατείχετο ὑπὸ πυρετοῦ.

β. Μετ' ὀλίγας δ' ἡμέρας, ἐν τῇ μικρᾷ συναστροφῇ, περὶ ἧς ἄνω (A, I) εἶπον, συνητήθη μετὰ τοῦ Ἀγγλοῦ Home, φήμης τότε πολλῆς ἀπολαύοντος, καὶ ὑπὸ τῶν μὲν ὡς θαυματουργοῦ, ὑπὸ τῶν δὲ ὡς ἀπαταιώσους θεωρουμένου. Ὁ οἰκοδεσπότης ἦν συνταγματάρχης τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ

ἐν τῷ Κριμαϊκῷ πολέμῳ διακρίθεις. Παρόντες δ' ἦσαν, πλὴν αὐτοῦ, τῆς συζύγου του καὶ ἐμοῦ, μία κυρία γνωρίμος καὶ συγγενῆς μου μετὰ τοῦ υἱοῦ της καὶ ὁ K. Home μετὰ τῆς συζύγου του. Οὗτος δὲ δι' ἐμοῦ προσεκληθῆ εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἔφθασε μετ' ἐμὲ εἰς αὐτὴν, ποτὲ πρότερον ἐκπὶ μὴ παύσας, οὐδὲ τοὺς οἰκοδεσπότης πρὶν γνωρίζω. Μετὰ τινὰ δὲ πειράματα, εἰς ἃ κατωτέρω θὰ ἐπανέλθω, βλέπων ὁ κ. Home, ἦν εἶχον ἐπιθυμίαν νὰ ἐξιχνιάσω σπουδαίως τὰ περὶ αὐτῶν, συνδιελέγετο μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν ἀνοικτὴν θύραν τοῦ παρακειμένου κενοῦ ἐστιατορίου, ὅτε αἰφνης εἶδον πάντα αὐτοῦ τὰ ἐπιπλα, τραπέζας, καθέδρας, ἀνάκλιτρα, ἐπαναλαμβάνοντα τὸ αὐτὸ φαινόμενον τῆς ἄλλης ἐσπέρας καὶ ὡς ὑπὸ σεισμοῦ βιαίως δονούμενα. Ἰδῶν με δ' ἐκπληττόμενον ὁ κ. Home, μοι εἶπεν ὅτι τοῦτο τῷ συμβαίνει πολλὰκις ὅτε προσέρχεται εἰς δωμάτιον.

4. ΠΝΕΥΜΑ ΨΥΧΡΟΝ.

Τὴν αὐτὴν δ' ἐσπέραν, ἀφ' οὗ κατ' ἀρχὰς ἐθέσαμεν τὰς χεῖρας ἐπὶ τῆς τραπέζης, μετ' ὀλίγον χρόνον ἠσθάνθημεν ὡς φερόμενον ἐπ' αὐτὰς ὑπόψυχρον ἀνεμον, καὶ ὁ κ. Home, ἐπὶ τῇ παρατηρήσει μου, μᾶς εἶπεν ὅτι πολλὰκις τοῦτο συμβαίνει ὅταν αὐτὸς ἐπιδίδηται εἰς τοῦτο τὸ πείραμα. Ἦκουσα δὲ τὸ αὐτὸ καὶ παρ' ἄλλων μετέπειτα· καὶ ὁ ἐν Ἀγγλίᾳ διάσημος καθηγητῆς καὶ ἀκαδημαϊκὸς Κρούξ, ὅστις κατ' ἀρχὰς κατεπολέμησε τὸν πνευματισμόν, καὶ ἔπειτα, μετὰ παντοῖα σπουδαῖα πειράματα, ἐντελῶς εἰς αὐτὸν μετεπίσθη, δὴσχυρίζεται ὅτι ἡ θερμοκρασία τοῦ βήματος τούτου ἐστὶ τῶσον ἐπαυσητῶς ταπεινὴ, ὥστε καταβιβάζει καὶ τὸ θερμομέτρον.

5. Αἰσθημένα Σκευῆ.

α. Ὅτε ἐν Ἀθήναις ἠσυχολοῦμεθα περὶ τὰ περιστρεφόμενα σκευῆ, ἔχων ποτὲ τὰς χεῖρας μετὰ τινος κυρίας ἐπὶ καθέδρας, ἣτις κατὰ τὴν θέλησιν ἡμῶν πολλαχῶς ἐκινεῖτο, ἐπρότεινα νὰ δοκιμάσωμεν ἂν θὰ ἐπειθάρχει καὶ καθ' ἣν περίστασιν θὰ τῇ ἐζητούμεν ν' ἀναβῆ εἰς τὸ ἀνάκλιτρον. Τῶ ὄντι δὲ ἐπαυθῆ πρὸς αὐτό, καὶ μόνον πιστεύοντες εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, τὴν εἶδομεν νὰ κλίνη, καὶ θέσῃ τὸν ἕνα πόδα ἐπὶ τὴν ἔδραν τοῦ ἀνακλίντρον, καὶ ἔπειτα περὶ ἑαυτὴν στραφεῖσα, νὰ μένῃ καὶ διὰ τῶν τεσσάρων ποδῶν ἐπ' αὐτοῦ ἰσταμένη.

β. Ἐν Παρισίοις δ' ἐσπέραν τινὰ, ἔχοντες, παρουσίᾳ καὶ Γάλλου *μεσάζοντος*, τὰς χεῖρας ἐπὶ τραπέζης ἠθελήσαμεν νὰ ὑψωθῆ ἡ τραπέζα εἰς τὸν ἀέρα, καὶ μετ' οὐ πολὺ τοῦτο ἐγένετο. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πείραμα ἐγένετο ἐν τῷ σκότει, ἡ δὲ τραπέζα ἦν μονόπους, τοῦ ποδός κάτω μόνον τριχὶ διαιρουμένου, διετήρησα τὰς ἀμφιβολίας μου μὴ ὁ ὑποτιθέμενος *μεσάζων*, ὅστις ἀπίθανον δὲν ἦν νὰ εἶχεν ἰσχυροὺς τοὺς μυῖνας, ἔθῃκε τὸν ἴδιον ἑαυτοῦ πόδα ὑπὸ τὸν τῆς τραπέζης, καὶ ἤγειρεν αὐτὴν, καίτοι ὄσαν βαρεῖαν.

Ὅπως λοιπὸν ἀκριβέστερον πληροφορηθῶ περὶ τοῦ πειράματος, ἠρώτησα τὸν κ. Home, καθ' ἣν ἐσπέραν εἶπον ὅτι ἤμην μετ' αὐτοῦ, ἂν ἡ τραπέζα, ὡς ἐγείρει τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον πόδα της, θὰ ἔδύνατο νὰ ἐγείρῃ καὶ τοὺς τέσσαρας ἐν ταῦτ'· ὁ δὲ μοι εἶπεν ὅτι ἀρκεῖ νὰ τὸ θέλωμεν. Καὶ ὅτι μὲν ἠθέλωμεν, ἦτον ὁμολογούμενον. Ἐπειδὴ δ' ἐκαθύμην πλησίον του, ἠσυχῶς καὶ ἀνεπαισθητῶς, καὶ ὡς οὐχὶ ἐπιτηδες, ἔθῃκα τὸν ἕνα πόδα μου ἐπὶ τῶν ποδῶν του, οὗς εἶχεν ἐσταυρωμένους. Ὁ δὲ, μειδιάσας,

— Δυσπιστεῖτε πρὸς ἐμὲ, μοι εἶπε.

— Δὲν δυσπιστῶ, τῷ ἀπήνησα· ἀλλ' ἂν ποτὲ μοι συμβῆ νὰ διηγηθῶ ὅτι εἶδον ἀπόψε, θέλω εἰς τοὺς μὴ γνωρίζοντας ὑμᾶς καὶ προτεινόντάς μοι ἴσως τὴν ἐνστάσιν ὅτι ἠπατήθην, μὴ παρατηρήσας τὸν πόδα ὑμῶν ἐγείροντα τὴν τράπεζαν, νὰ δύναμαι ν' ἀπαντήσω ἐν πεποιθήσει, ὅτι οὐδὲν ἠπατήθην καὶ οὐδεμίαν προφύλαξιν παρημέλησα.

— Ἐχετε δίκαιον, μοὶ ἀπίντησεν. Ἀφήτε τὸν πόδα σας ὅπου τὸν ἐθέσατε.

Μετ' ὀλίγον δ' ἡ τράπεζα ὑψώθη βραδέως εἰς δύο πόδας ὑπὲρ τὸ ἔδαφος, καὶ πάλιν, ἐπίσης βραδέως κατέβη, καὶ τοῦτο δις ἐπανελάβην.

Ἐν Βερολίῳ εἶδον τινὰ θαυμαστοποιόν, ὅστις ἀξιών, ὅτι ἐξελέγχει ψευδομένους τοὺς πνευματιστάς, καὶ ἐξηγῶν πῶς τὰ φαινόμενα αὐτῶν τερατεύονται, ἐδείκνυεν ἐπὶ σκηπῆς ἐν ἄλλοις καὶ τὴν ἄρσιν ταύτην τῶν τραπέζων, ἵτις ἐκ τούτου ἐνόησα ὅτι συνέβαινε συνεχέστερον ἢ ὅ,τι ἐνόμιζον. Καθημένος πρὸ ἐνὸς σημείου τῆς τραπέζης, εἶχεν ἀπέναντί του τὸν ὑπηρέτην καὶ σύντροφόν του. Ἀμφότεροι δ' εἶχον ἀγκίστρια ἐνεργασμένα εἰς τὰ κομβία τῶν χειρῶν τοῦ ὑποκαμίσου των, καὶ δι' αὐτῶν ἐστρεφον καὶ ἤγειρον τὴν τράπεζαν. Ἄλλ' ἢ διὰ τοῦ χυδαίου τούτου τρόπου μίμησις ὑποτιθεμένου φυσικοῦ φαινομένου οὐδὲν ἀρκεῖ ὅπως ἀποδείξῃ ἀνύπαρκτον τὸ φαινόμενον· ὅτε δ' ἐστρέφετο καὶ ἐκινεῖτο ἡ τράπεζα ὑπὸ τὰς χεῖρας ἐμοῦ καὶ τῶν ἐμῶν, οὐδεὶς ἡμῶν εἶχεν ἀγκίστρια εἰς τὰ κομβία του, οὐδ' ὁ κ. Home ὅτε ἤρθη ἡ τράπεζα, διότι οὐ μόνον ἡμῶν γείτων του, ἀλλὰ καὶ ἔχων, ὡς εἶπον, τὸν πόδα ἐπὶ τῶν ποδῶν του, δὲν τὸν ἀφήκα νὰ ἐγερθῆ, καὶ ἐπομένως καὶ ἀγκίστρια ἂν εἶχε δὲν θὰ ἐδύνατο νὰ σύρῃ ἄνω τὴν τράπεζαν.

6. ΑἶΤΟΚΙΝΗΤΑ ΣΚΕΥΗ.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐσπέραν, ἀφ' οὗ εἰσῆλθομεν εἰς τὸ ἐστιατόριον, καθεσθεις ὁ κ. Home εἰς τὴν μίαν πλευρὰν τῆς ἐν τῷ μέσῳ ἰσταρένης ὀγκώδους δρυϊνῆς τραπέζης, μοὶ εἶπε νὰ καθήσω ἀπέναντί του καὶ νὰ ἐγείρω τὴν τράπεζαν διὰ τῶν χειρῶν. Ἄλλ' αὐτὴ ἦτο πολὺ βαρεία. Μοὶ εἶπε τότε νὰ μεταχειρισθῶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τῆς θελήσεώς μου, ὅπως

καὶ πράξας, κατώρθωσα νὰ κινήσω τὸ σκεῦος. Μετὰ ταῦτα δέ, νὰ ἐντείνω μὲν πάσας τῶν μόνων μου τὰς δυνάμεις, ἀλλὰ ν' ἀρνηθῶ τὴν σύμπραξιν τῆς θελήσεώς μου. Τούτου δὲ γενομένου, ἡ τράπεζα ἐβάρυνεν εἰς τὰς χεῖράς μου ὡς μαρμαρινὴ ἢ σιδηρᾶ, καὶ μοὶ ἦν ἀδύνατον καὶ κατ' ἐλάχιστον νὰ τὴν κινήσω, ἐν ᾧ εὐκόλως κατώρθουν τοῦτο πάλιν ἅμα προσέθετον καὶ τὴν θελήσιν.

Ἐν ᾧ δ' ἐσκεπτόμην ὅτι ἴσως ἐδυνάμην ν' ἀποδώσω τὸ φαινόμενον εἰς τὸν ἀνταγωνισμόν τῆς θελήσεως, διότι ἐπεδίωκον τὸ ἀποτέλεσμα ἀφαιρῶν τὴν αἰτίαν, καθ' ὅσον τῆς κινήσεως τῶν μόνων αἰτία ἐστὶν ἡ θέλησις, ἐκεῖ αἰφνης εἶδον ἐν τῶν μεγάλων καὶ πλουσίων θρονίων τῆς αἰθούσης κινήθην ἀπὸ τῆς γωνίας ὅπου ἴστατο μακρὰν ἡμῶν, καὶ βραδέως ἐλθὼν καὶ στὰν παρὰ τὸν κ. Home, ὅστις μοὶ εἶπεν

— Αἰσθάνομαι τι συμβαῖνον ὀπίσω μου.

Καὶ στραφεις εἶδε τὸ θρόνιον, καὶ προσέθηκέν ὅτι πολλάκις τῷ συμβαίνει σκευὴ αὐτοκινήτως νὰ ἔρχονται πρὸς αὐτόν.

Περὶ τοῦ φαινομένου τούτου ἕκαστος δύναται νὰ κρίνῃ ὡς βούλεται· δύο ὁμῶς ὑποθέσεις ἀντικρως ἀποκρούω: τὴν μὲν ὅτι ἠπατήθην καὶ δὲν εἶδον καλῶς, διότι ἐξ ἐναντίας ἡμῶν ὄλος προσοχὴ τὴν δὲ ὅτι ὁ κ. Home εἶχε τι παρασκευάσει, διότι, ὡς εἶπον, ἦν ἐντελῶς ἕξις εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ εἰς τὸ ἐστιατόριον

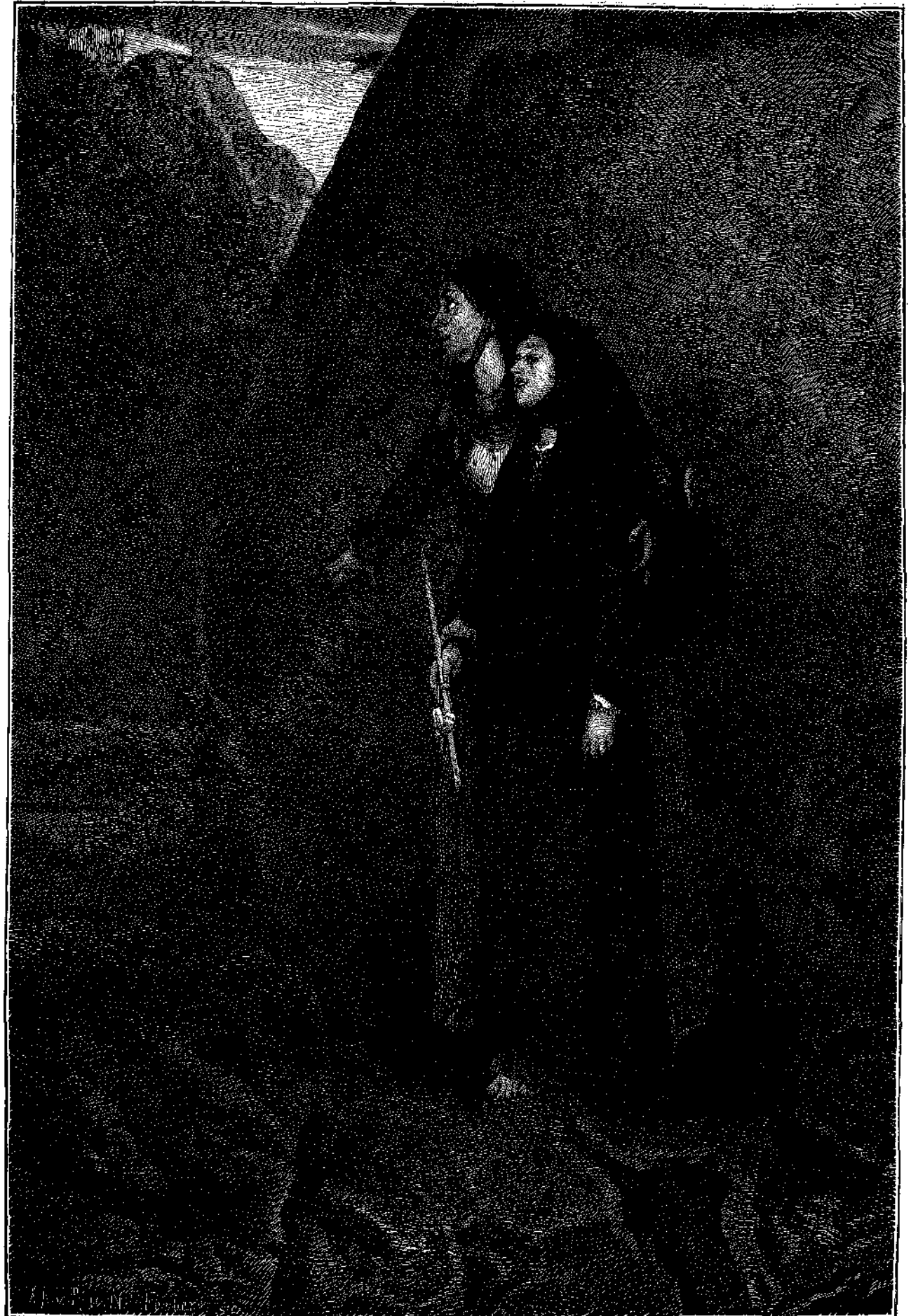
ἐκεῖνο εἰσῆλθε τότε κατὰ πρῶτον μετὰ μόνου ἐμοῦ.

7. ΣΠΙΝΘΗΡΕΣ.

Ἐν ἄλλῃ δ' οἰκίᾳ ἐν Παρισίοις περιεκαθίσταμεν ποτε πολυάριθμοι περὶ μεγάλην τράπεζαν ἐντὸς σκοτεινῆς αἰθούσης, ἐν ἣ πολλοὶ περιέμενον νὰ ἴδωσι φαντάσματα. Καὶ τοιαῦτα μὲν δὲν παρουσιάσθησαν, ἐγὼ δὲ δὲν εἶδον οὐδὲ φωτεινὸν νέφος, ὅπως τινὲς ἔλεγον ὅτι ἐβλεπον φερόμενον διὰ τοῦ ἀέρος. Ἄλλ' ἐπὶ τῆς μελανῆς κόμης τῆς δεξιᾶς μου γείτωνος, κομίσσης τινὸς ἦν ἐγνωρίζον, εἶδον αἰφνης ἀναφθέντας καὶ διαρκῶς λάμποντας πολλοὺς σπινθῆρας, ὡς ἀκτινοβολοῦντας ἀδάμαντας, καὶ πάντες τοὺς εἶδον μετὰ θαυμασμοῦ, διότι τὸ φαινόμενον διήρκεσε λεπτά τινα.

Ἡ ΓΑΥΠΤΙΚΗ. (Κατὰ τὸν γλύπτην W. Schultz.)

ΤΟ ΤΑΜΜΑ. Εἰκὼν τοῦ Ἑλλήνου καλλιτέχου Ν. Γύζη.

8. ΚΡΟΥΣΕΙΣ.

α. Πολλάκις όταν έπεδιδόμθα εις στροφήν τραπεζών, συνέβη ν' ακούωμεν επ' αὐτῶν ἢ ὑπ' αὐτᾶς ἠ καὶ εἰς τοὺς τοίχους κτύπους ὡς δακτύλου, ἠ καὶ ἐνίοτε ὡς γρόνθου κρούοντος, ἀλλὰ πολλὴν δὲν ἔδομεν εἰς αὐτοὺς προσοχὴν, ἀντιπερισπώμενοι ὑπὸ τῶν ἄλλων φαινομένων, τῶν δὲ κρούσεων τὴν ἀφορμὴν διαταγῶν μὴ θεωροῦντες ἀπηλλαγμένην.

β. Ἄλλὰ τὸ αὐτὸ δὲν δύναμαι νὰ εἰπῶ καὶ περὶ τοῦ φαινομένου, οὗ ἐγεγόνμην μάρτυς εἰς τὴν μικρὰν συναναστροφὴν εἰς τὴν παρῆν ὁ κ. Home. Ζητήσας καὶ λαβὼν παρὰ τῆς οικοδομοποιῆς φίλλον χάρτου ἐπιστολῶν, ἔλαβε τὰς δύο γωνίας αὐτοῦ μεταξὺ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ λιχανοῦ ἐκατέρας τῶν χειρῶν του, ἐν ᾧ ἀνοικτοὺς καὶ καταφανεῖς εἶχε τοὺς ἄλλους δακτύλους, καὶ μοὶ εἶπε νὰ κρατήσω τὰς δύο ἄλλας γωνίας κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Μετ' ὀλίγον δέ, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ οὐτῶ μεταξὺ ἡμῶν τεταμένου χάρτου ἤκούσαμεν ἐλαφρᾶς τινες κρούσεις, βαθμῆδον γενομένης ἰσχυροτέρας, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἐκανονίζετο κατὰ τὴν θέλησιν ἡμῶν. Ὁ τρόπος δὲ καθ' ὃν τὸ πείραμα ἐγένετο ἦν ἀπάτης ἢ παρενοήσεως ἀνεπίδεκτος.

γ. Ἐναυθῆα δὲν διατάζω νὰ προσθέσω καὶ τὰ πειράματα, ὧν ἐμνημόνευσεν ἡδὴ ἡ Κλειώ, διότι, ἀφ' οὗ ὁ κ. Σκυλίτσας Ἰσιδωρίδης βεβαίως ἐστὶ δι' ἐμὲ τὸ αὐτὸ ὡς ἂν ἤμην ἐγὼ αὐτόπτης αὐτῶν μάρτυς.

(ἔπεται συνέχεια).

Ἦταν μνήμη παλαιά, γλυκεῖα κ' ἀστοχισμένη, Ποῦ ἔμπρὸς μου τότε μ' ἔλη της τὴ δύναμι προβαίνει. **Σολωμός.**

Πὸ τὰ τοῖρά μου ὅταν ξεφύγω, Γὰ νὰ γυρίσω 'στὸν παλιὸ καιρὸ, Τὰ πλούτη μου ἀλλαγμένα τὰ ξανοίγω Ἄλλα πολὺ, ἀλλοίμονο! ἄλλα ἄγιο, Ἀπ' τοῦ καιροῦ τὸ χέρι τὸ σκληρό.

Τὰ πλούτη μου εἶν' ἀγάπαις . . . μαραμμένα Λουλούδια, σκουριασμένοι θησαυροί, Κίτριν' ἀγαλακτάκια συντριμμένα, Καὶ πεταλούδαις μὲ φτερά κομμένα. Μιὰ ζωγραφιά μονάχα εἶνε γερή.

Ἐχει κορμίκα ὀλόγουρα χρυσῆ της Μιὰ μακρυνὴ παιδιὰτικὴ ἐποχῇ. Μικρῇ 'στὰ χρόνια, 'στὴ θωριὰ μαγνήτης, Μὲ τὸ κυπαρισσένιο τὸ κορμί της. Ἰσκιώνει τὴν ἀθῶά μου ψυχῇ.

Μικρούλα, μὲ καμώματα μεγάλα, Μικρὸς κ' ἐγώ, μὲ ὄρμη καρδιά, Νομιζῶ πὼς ἐμοιάζαμε μιὰ στάλα. Δὲν ἦτανε 'ρὰν τὰ κορίτσια τ' ἄλλα, Δὲν ἤμουνα 'ρὰν τ' ἄλλα τὰ παιδιὰ.

Ἀχ! ἀπὸ τότε ἡ καρδιά της ταίρι Θὰ ἦταν τῆς δίκῆς μου κ' ἀδερφή . . . Ἄλλὰ καθῶς τῆς ἀπλῶνα τὸ χέρι, Μ' ἐμάκρυνεν ἐξαφνικὸ ἀγέρι, Μιὰ δύναμις σκληρῆ, ἀλλὰ σοφῆ.

Μιὰ δύναμις ποῦ εἶνε νὰ χορτάσω Μακροῦ της πρώτα τὴν πικρὴ ζωῆ, Νὰ ὄνειρευθῶ, νὰ κλάψω, νὰ ξεχάσω, Νὰ λυῶσω 'σὲ φωτιαίς, νὰ ξεπαγιῶσω Ὡστὴς φεύτικῆς ἀγάπῆς τὴν πνοή,

Καὶ τότε ἀποσταμένο νὰ μ' ἀφίσῃ Ὡστὴν ἀγκαλιὰ της τὴν παντοτεινή, Ἐνας τὸν ἄλλον ἴσια ν' ἀγαπήσῃ, Προσκέφαλο νὰ γίνω ν' ἀκουμπισθῇ, Λιμάνι γιὰ ν' ἀράζω νὰ γενθῇ.

Γι' αὐτὸ μιὰ μέρα ἐκεῖ 'στὸ περιγράλι, Ἐνα γλυκὸ τ' Ἀπρίλι δειλινὸ, Καθῶς τὴν εἶδ' ἀγνάντιά μου καὶ πάλι, Γυναίκα, μὲ τὰ πρώτα ὄμως κάλλη, Κάτου ἀπ' τὸν πῖο γαλάζιον οὐρανό,

Μιὰ μόνη της ματιὰ καὶ μιὰ ματιὰ μου Ὡσταθῆκαν ἀρκεταίς νὰ θυμηθῶ, Νὰ καταλάβῃ τέλος ἡ καρδιά μου Πὼς ἐγεννήθη κ' ἐπῆσ' ἐδῶ χάμου Μόνον γι' αὐτὴ νὰ ζῆ καὶ νὰ χαθῶ!

Ἀπρίλιος 188 . . .

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ.

(Σύγγραμμα. — Συνέχεια.)

Ἠνώρθωσε βιαίως τὴν ἀχρὶ τοῦδε κεκλιμένην καταβόστροχον κεφαλὴν της, οἱ κωνοὶ ὀφθαλμοὶ της ἐξέπεμπον σπινθηρίας φλογεροῦ πυρός καὶ ἐκ τῶν ὀργίλων συσπωμένων χειλέων της ἐξῆλθον λόγοι εἰς ζένην γλώσσας.

— Ἄ! τὸ κορίτσι ὁμιλεῖ ζένην γλώσσαν! ἀνεφάνησεν ὁ κατώτερος ὑπάλληλος, καὶ ἠτένισε βλακωδῶς τὸν προϊστάμενόν του, ὅστις προσεπάθει νὰ δευχθῆ ὅτι ἔλα τὰ ἐνόει.

Ἡ κυρὰ Φωτεινὴ ἔλαβε τὸ ἐξηρεδισμένον κοράσιον εἰς τοὺς βραχιόνας της.

— Μάλιστα, εἶπεν, ἡ μητέρα καὶ τὸ παιδί 'μιλοῦσαν ἄλλη γλῶσσα μαζὶ τους.

— Αὐτὴ ἡ ἀνόητος καὶ ἀγρεία εἶπε λίαν ἀναγωγὰς λέξεις εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Ἀθιγγάνων, ὑπέλαβεν ὁ ὑπάλληλος καίτοι οὐδὲν εἶχεν ἐνοήσει, οὐδὲ μαντεύσει εἰς ὅποιαν γλῶσσαν αὐτᾶ ἀνήκον, ἔπειτα δ' ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν συνοδόν του προσέθηκε τὰ ἑξῆς:

— Γράφε μιάν σημείωσιν, ὅτι ἔ αποθανοῦσα, ἀνώνυμος Ἀθιγγανίς, δὴ κηδευθῆ δι' ἐξόδων τῆς ἀστυνομίας.

Ἐἶνε φοβερόν, ὅταν ἡ ἀστυνομία ἀναλαμβάνῃ νὰ κηδεύσῃ τιμὴν ἰδίαις δαπάναις. Τὸ ἐκ λεπτῶν σανάτων φέρει τὸν τῶσφ στενόν, ὥστε μόλις ἐχώρει τὸ μικρὸν σῶμα τῆς νεαρᾶς γυναικός. Οἱ φορεῖς, λαμβάνοντες εὐτελεστάτην ἀμοιβὴν, οὐδὲν ἐσκέπτοντο ἢ νὰ ἐκτελέσασιν τὸ ἔργον των μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς ταχύτητος. Ἦσαν πλήρεις ἀνυπομονησίας. Μετ' ἐκτάκτου σπουδῆς ἐκάρφωσαν τὸ ταχέως κλεισθὲν φέρετρον καὶ ἔφερον αὐτὸ εἰς τὴν ἄμαξαν, ἧτις ἀπῆλθε τῶσφ ὀρμητικῶς, ὥστε ἡ κυρὰ Φωτεινὴ, φέρουσα εἰς τοὺς βραχιόνας τὴν Ἰωσηφίνα, μόλις ἠδύνατο νὰ τρέχῃ κατόπι της.

Μετὰ μητρικῆς πράγματι τρυφερότητος εἶχε φροντίσει ἡ γραίᾳ δια τὴν κηδευμένην ἀγωνιστον. Μετὰ τοῦ ἔξ ἁρωμάτων εὐωδιαζόντος σαβάνου, ὅπερ ἡ πρεσβύτες εἶχεν ὀρισμένον διὰ τὸ ἰδίόν της λειψάνον, ἐκάλυψε τὴν νεκράν, τὰς μικρὰς οἰκονομίας της ἔδαπάνησεν εἰς ἀγορὰν λευκοῦ χιτῶνος, δι' οὗ ἐστόλισεν αὐτήν. Τὸ κοράσιον ἐπίσης ἦτον ἀνάγκη νὰ ἐνδυθῆ πένθημα ἐνδύματα, ταῦτα δὲ κατεσκεύασεν ἡ κυρὰ Φωτεινὴ ἐκ τοῦ μελανοῦ ἔπανοφορίου της, ὅπερ ἐνεδύετο δασαίς ἐπισκέπτετο τὴν ἐκκλησίαν. Ἐπίσης παρὰ τὴν παλαιοποιῶν ἐνδεδησὴν χονδρὰ ὑποδήματα διὰ τὴν Ἰωσηφίνα, τῆς ὁποίας οἱ πόδες βέβαια σὺν τῷ χρόνῳ ἤθελον ἀναποκριθῆ πρὸς τὸ εὖρος των. Οἱ πόροι δὲν ἐξῆρκεσαν εἰς προμήθειαν πενήθιμου ἐνδύματος δι' αὐτήν, ἀλλ' ἂν καὶ τὰ ἐνδύματά της δὲν ἔδεικνον πένθος, ἐν τοῖσι ὑπ' αὐτὰ ἐφάνετο ἡ μεγίστη δαλνίς — καὶ τοῦτο βέβαια ἦτο τὸ πᾶν.

Ὅτε ἡ γραίᾳ μετὰ τοῦ κορασίου ἐφθασεν εἰς τὸ νεκροταφεῖον τῶν πτωχῶν, τὸ φέρετρον εἶχεν ἤδη κατατεθῆ εἰς τὸν τάφον, φαῖδρος δὲ τις καὶ νεαρὸς νεκροθάπτης, δέξων τὰ χεῖλιά του μετὰ τὴν πρόθεσιν νὰ συρῆξῃ ἄσπιλον τὸ φέρετρον ἐκ τῶν πτωχῶν, ὅπως κλεισθῆ τὸν τάφον.

— Ὄχι ἀκόμη, εἶπε κωλύουσα αὐτὸν ἡ γραίᾳ, πρώτα θὰ προσευχθῶμαι.

Ἄφηκε τὴν μικρὰν κόρην ἐκ τῶν βραχιόνων της καὶ εἶπε.

— Εἰπέ τὸ πάτερ ἡμῶν, Ἰωσηφίνα!

Αὕτη ἔθηκε πλήσιον της τὸ λευκόν, ὅπερ, ὅτε ἤνθει ἐν τῷ πενήτρῳ δωμάτιῳ της, προῖξενε τὸσφον χαρὰν εἰς τὴν μητέρα της, καὶ τὸ ὅστιον παρέλαβε μετ' ἑαυτῆς ἐναυθα διὰ τὴν ἀποθανοῦσαν. Σπαραξικάρδιον ὀδύνην ἐξέφραζε τὸ πρόσωπον τῆς μικρᾶς κόρης, ἧς οἱ ὀφθαλμοὶ προσέβλεπον τὸ φέρετρον μετὰ τῶσφ στυγερῆς μελαγχολίας, γονυπετῆς δὲ εἶπε μηχανικῶς τὴν Κυριακὴν προσοχῆν.

— Ἄμην! εἶπεν ἡ γραίᾳ καὶ ἔρριψε, μόλις καὶ μετὰ βίας δυναμένη νὰ κῆψῃ, διὰ τῆς χειρὸς ὀλίγον χῶμα ἐπὶ τοῦ φερέτρου.

— Κάμε καὶ σὺ ἔσση, Ἰωσηφίνα, διὰ νὰ ἔχη ἡ μητέρα σου τὸ χῶμα ἐλαφρόν.

Ἡ Ἰωσηφίνα ὑπήκουσεν, ἔλαβε χῶμα ὅσον ἠδύνατο νὰ περιλάβωσιν αἱ μικραὶ της χεῖρες, καὶ ἔρριψεν αὐτὸ εἰς τὸ μνημα.

Ὁ νεκροθάπτης ἐλησμόνησε τὸ ἴσμιόν του, σοβαρῶς δὲ ἤρχισε τὸ ἔργον του. Ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ τάφου γονυπετοῦσα κόρη ἔδραβε τρυφερῶς τὸ λευκόν ὡς πρόγμα προσφιλὲς εἰς τὴν μητέρα της. Ἀγανοτάτη δὲ ταρραχὴ κατέλαβε τὸ ἐράσμιον καὶ ὄχρον πρόσωπόν της, ὅτε εἶδε τὸ φέρετρον βαθμῆδον ἐξαφανιζόμενον ὑπὸ τὸ χῶμα.

Ἄμα κλεισθῆ δὴς δίοδου ὁ τάφος δὴ φυτεύσω εἰς τὸ μέσον τὸ λευκόν, εἶπε μελιγύως πρὸς τὸ παιδίον ὁ νεκροθάπτης, στραφεὶς δὲ πρὸς τὴν κυρὰ Φωτεινὴν, ἧτις μ' ἔσταυρωμένης χεῖρας ἴστατο πλήσιον τῆς Ἰωσηφίνας, προσέθηκε.

— Ἡ μικρὰ ἔχει τόσῳ οὐωπηλῆ λύπη καὶ κἀνενα δάκρυον.

— Κλείει ἡ καρδιά του, ἐπιθύουσις ἡ γραίᾳ δίδουσα εἰς τὸν νεκροθάπτην τὸ λευκόν καὶ ἀνεγειρούσα τὴν Ἰωσηφίνα.

— Πάμε τώρα 'στὸ ὀσπῆτι, παιδί μου.

Οἱ φορεῖς εἶχον ἀναβῆ εἰς τὴν ἄμαξαν, εἰς δ' ἔξ αὐτῶν προσεκάλεσε τὴν γραίαν, ἵνα καὶ αὐτὴ ἀνάβῃ εἰς τὸ φορεῖον. Ἡ κυρὰ Φωτεινὴ ἐσίνωκε τὴν Ἰωσηφίναν ἐπὶ τῆς ἄμαξῆς καὶ ἐκάθησε πλησιον τῆς ἀκινήτου κόρης.

Ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ νεκροθάπτου ἔνεον μακροὲν οἱ βαρεῖς κόρυμβοὶ τῶν ἀνθέντων τοῦ λευκοῦ, ὡς καὶ ἀπέστελλον εὐώδεις ἀσπασμούς πρὸς τὸ παιδίον, ἀπὸ τῆς ὄψεως τοῦ ὁποίου μετ' ὀλίγον ἐξηφανίσθη ὁ τόπος, ἔνθα ἔκειτο ἡ προσφιλις του μήτηρ.

Ἡ πορεία ἐξηκολούθησεν ὑπὸ μελαγχολικῆς πένθης διὰ τινος θλιβερᾶν ἐντύπωσιν προξενούσης πεδιάδος, διότι τὸ νεκροταφεῖον τῶν πτωχῶν ἐκεῖτο μακρὰν τῆς πόλεως ἐν ἐρήμῳ τόπῳ. Ἀφ' οὗ ὁμως ἡ ἄμαξα διῆλθε βύρακα τινα, εἰσῆλθεν εἰς τὸ παρὸ τὴν πλῆν ὠρεῖον δάσος. Ἐκ τῶν κορυφῶν τῶν δένδρων ἀντήσων τὰ ἔαρῖνα ἴσματα τῶν πτηνῶν — τὰ μικρὰ δεινδράκια καὶ ἀνθῆ, ἅπανα ἦσαν διεσπαρμένα ἐπὶ ὠρεῖον ἀνθήνων ἐνεποῖον εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τῆς ποιικιλίας των εὐάρεστον ἐντύπωσιν, μέγαρον δὲ ἀνυψούτο ἀνωτέρω μετὰ ἐξωστῶν, ἐφ' ὧν ἐξετίονετο ποικιλόχροισ σκιναί.

Ἰπὸ τῶν μαρμαρίνων πυλῶνα τῆς μεγαλοπρεπεστάτης ἐπαύλειος ἐκάθητο, πλουσίως ἐνδεδυμένη, νεαρὰ γυνὴ, κρατοῦσα ἐν ἀγκυλάς κοράσιον μικρὸν καὶ λαμπρῶς ἐστολισμένον. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Ἰωσηφίνας προσκλήθησαν βεβρωδῶς ἐπ' ἀμφοτέρων, βλέπουσα αὐτὰς ἐνόμιζεν ὅτι ἔβλεπε πρὸ αὐτῆς τὸ πρόσωπον τῆς μητρός καὶ ἑαυτῆς ἐκ προτέρων χρόνων. Ἡ ἄμαξα ἔσταμάτησε, στρατιωτικῶν ἀπόσπασμα διήρχετο, νεαρὸς δὲ τις ἀξιωματικὸς ἐχαρτίεσε τρυφερῶς τὴν μειδιδῶσαν ἐκείνην κυρίαν, ἧτις παρουσιάσεν αὐτῷ τὸ παιδίον ἐπὶ τῶν βραχιόνων της. Ἡ Ἰωσηφίνα ἐξέβαλεν ἰσχυρὰν κραυγὴν. Αἶφνης καὶ μετ' ὄλης τῆς διαυγαίας ἐγεννήθη ἐν τῇ ψυχῇ τῆς μικρᾶς κόρης ἀνάμνησις τις. Ἡ μήτηρ της πρὸ πολλοῦ καιροῦ εἶχεν, ἀπαράλλακτα ὅπως καὶ ἡ κυρία αὕτη, κρατῆσει αὐτὴν εἰς τοὺς βραχιόνας της καὶ παρουσιάσει εἰς τὸν «πάτερ ἀπὸ τὸ σύνταγμα», ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν μορφήν καὶ τὴν ἐνδυμασίαν ἦτον ὅμοιος πρὸς τὸν ἀξιωματικόν ἐκεῖνον.

— Τί ἔχεις, Ἰωσηφίνα; ἠρώτησεν ἐκπληκτος ἡ κυρὰ Φωτεινὴ, λαβοῦσα τὸ καθ' ἅπαν τὸ σῶμα τρέμουσ κοράσιον εἰς τοὺς βραχιόνας της.

— Ἴδέ — τὴν κυρίαν, ἐτραυλίσαν, ὁμοιάζει τὴν μητέρα μου καὶ . . .

— Τί ἀνοησία, εἶπεν ἡ πλύντρια, πῶς ἔμπορεῖς νὰ παραβάλλῃς τὴν ἀρχόντισσαν ἐκείνην μετὰ τὴν μητέρα σου; Τί ἐπαθε, κορίτσι μου;

Ἄμα ὡς ἐφθασεν ἡ ἄμαξα εἰς τὴν πλῆν, ἡ κυρὰ Φωτεινὴ κατήλθεν αὐτῆς καὶ διηρθώθη περὶ τὴν οἰκάδα. Ἀπὸ τῆς χειρὸς ὠδήγει τὸ κοράσιον καὶ ἐπορεύετο ταχέως, ἵν' ἀπομακρυνθῆ τῆς ἀριστοκρατικῆς συνοικίας τῆς πόλεως, ἔνθα ἠσθάνετο στενοχωρίαν. Μόνον ὅτε εἶδε τὴν κομψότητα ἐλείπουσιν ἀπὸ τε τῶν ὀδῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐβράδυνε τὸ βῆμά της,

διότι τῶρα ἐπανευρίσκετο εἰς τὴν συνοικίαν τῆς ἐνδείας, ἔνθα εἶχε μεγαλώσει.

Μετὸ δουρασευκείας ἡσθάνθη ἡ Ἰωσηφίνα τὴν τραχιᾶν ἐντύπωσιν τοῦ μέρους τούτου, καὶ ὅτε ἀνῆλθε τὰς κλίμακας πρὸς τὸ οἶκημα τῆς πλυντρίας, ὅτε εἶδε τὸ σκυθρωπὸν τοῦτο μέρος μὲ φωτιζόμενον ὑπὸ τῆς παρουσίας τῶσφ ἀγαπητῆς μητρός, τότε συνησθάνθη ἡ τρέμουσα καρδιά της τὴν περὶ αὐτὴν ἀέραστον ἐρημίαν.

Ἡ κυρὰ Φωτεινὴ ἔστρεψεν αὐτὴν πλῆρως ἀγαθότητος πλησίον της.

— Τώρα νὰ ἦσαι φρόνιμη, Ἰωσηφίνα, καὶ νὰ μὴ λυπηθῇ, ἔσειρεις; θὰ ποῖμε μαζὶ καφέ, διότι εἰμεθα κουρασμένας. Πάρε σήμερον, ἂν καὶ δὲν εἶνε Κυριακὴ, τὸ χρυσὸ ποτηράκι, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἔπινας μετὰ τὴν ὄρεξιν.

— Ναι, ὅταν μοῦ τὸ γέμιζεν ἡ μητέρα μου.

— Τώρα ἀντις ἐκείνην θὰ τὸ γεμίσω ἐγὼ, εἶπεν ἡ γραίᾳ, ἀπὸ τῶρα καὶ εἰς τὸ ἔξῃ θὰ ἦμαι ἐγὼ ἡ καλὴ σου μητέρα.

— Δὲν θέλω ἐγὼ ἄλλη μητέρα! ἔκραζεν ὀργίλως τὸ κοράσιον.

Ἡ κυρὰ Φωτεινὴ ἔλαβε τὸ κωθῶν εἰς τὴν χεῖρα καὶ ἐπήρσεν αὐτὸ μελανοποῦ ὕγρου συναναμίξασα καὶ ὀλίγον ἀραιὸν γάλα. Οὔτως ἐξωπλισμένη προὐχώρησε πρὸς τὸ κοράσιον. Ἄλλ' αὐτὸ ζωφερῶς παρακολούθησεν μέχρι τοῦδε τὰς κινήσεις τῆς γραίᾳς ἀπέωθησεν αὐτήν, ἀποποιούμενον, διὰ τοῦ ἀγκυλῶος.

— Ἐλα, πεισματάρικο! ἐφώνησεν ἡ πλύντρια μετὰ φόβου ἐναποθέτουσα κατὰ μέρος τὸ πολυτίμητον σκεῦος, ἡ μητέρα σου δὲν εἶχευρε τί νὰ κάμῃ με αὐτὸ σου τὸ πείσμα. Ἄλλ' ὄχι, εἶπε μετὰ πρηνείας φωνῆς, τῶρα δὲν ξεύρεις τί κάμνεις ἀπὸ τὴν λύπην σου, αὐτὴ σε κάμνει ἄδικον πρὸς τὴν καλῆτέραν σου φίλην. Μάθε τὸ λοιπὸν ἀπὸ αὐτῆς, Ἰωσηφίνα, πῶς πρέπει καὶε λύπη καὶ πόνος νὰ ὑποφέρουμε καὶ νὰ ξεχωῖμε.

Ἡ γραίᾳ ἔλαβε περιπόδιον πεπαλαιωμένον καὶ ἤρχισε νὰ συρράπτῃ αὐτὸ καὶ νὰ διορθώῃ.

— Ἐσση, κόρη μου, εἰς ἔλα τὰ πάθη μας, — ἡ λύπη, ἡ πέναν — ἡ φροντίδα, ἡ στέργισαν — ἡ καλῆτερα παρηγορία εἶνε — ἡ ἐργασία. Ὅταν δουλεύεις, γίνεσαι κυρία τοῦ ἑαυτοῦ σου! Αὐτὸ θὰ τὸ μάθῃς ἀργότερα, Ἰωσηφίνα, τῶρα ὁμως κύνταξε καλᾶ, πῶς ἐγὼ 'μβάλῶνω τὴν κάλτσαν. Ἀπὸ πλῶν κατὸν ἔπρεπε τώρα νὰ γνωρίζῃς αὐτὴν τὴν ἐργασίαν, διότι δὲν πρέπει νὰ περιμένῃς ἐστὶ ζωῇ σου ἀπὸ ἄλλων κανένα τίποτε παρὰ ἀπὸ τὴν ἐργασίαν καὶ ἐπιμέλειαν τῶν χειρῶν σου. Δοκίμασε λοιπὸν νὰ κάμῃς, ὅπως κάμῃν ἐγὼ.

Ἡ κυρὰ Φωτεινὴ προσέφερεν ἡδέως μειδιῶσα τὸ περιπόδιον εἰς τὴν Ἰωσηφίναν.

— Δὲν θέλω νὸ βάζω αὐτὴν τὴν παλιόκαλτσαν! ἐφώνησεν αὕτη: θέλω νὰ τραγουδῶ καὶ νὰ χορεύω πάλιν μετὰ τὴν μητέρα μου, ἐγὼ νὰ παίξω φλάουτο, καὶ αὐτὴ ταμπουρίν.

— Τί . . .; Τραγοῦδια καὶ χοροὶ καὶ φλάουτα εἶνε ἡ δικὴ σου ἐργασία; ἐφώνησεν ὀργίλως ἡ πρεσβύτες. Αὐτὰ θὰ σε φέρουσι σὲ δρόμο . . . ἀλλὰ τί ξεύρεις σὺ ἀπ' αὐτὰ! Ἀκόμα δὲν ξεύρεις τί θὰ εἴπῃ ἀιτιμία, πρέπει νὰ μάθῃς νὰ ἐργάζεσαι! Πρέπει νὰ γίνῃς καλὴ κόρη καὶ ὄχι τραγοῦδίστρα, ὄχι χορεύτρια τοῦ δρόμου . . .

— Δὲν θέλω νὰ ἐργάζωμαι, ὄχι, ὄχι! εἶπε μετὰ φωνῆς πνιγομένης ἔξ ὀργῆς, καὶ ἀργίως πηδῶσα ἀνῆλθε διὰ τῆς κλίμακας εἰς τὴν στέγην.

— Ω, βλέπω, κορίτσι μου, θὰ μοῦ κάμῃς πολὺ δύσκολη τὴν ἀνατροφή σου, ἀλλὰ δὲν θὰ λυπηθῶ κόπος μόνον καὶ μόνον διὰ τὸν καλὸν σκοπόν, εἶπεν ἡ γραίᾳ ὕψουσα τὰ βλέμματα πρὸς αὐτήν, καθήμενὴν εἰς τὴν ἄκραν τῆς ὀπῆς. Ἐλα καὶ δοκίμασε νὰ 'μβάλῃσῃ τὴν κάλτσαν, ἡ ἔρχομαι καὶ σὲ παίρνω.

— Πάρε με ἂν ἔμπορῆς! καὶ παταγωδῶς ἐκλείσθη ἡ ὀπῆ.

Μένειά πνέουσα ἐναντίον τῆς πλυντρίας, ἐκάθητο ἡ Ἰωσηφίνα ἐπὶ τῆς στέγῃς. Ἡ κακὴ αὐτῆ γυναίκα, ἔλεγε καθ' ἑαυτήν, θέλει νὰ μὲ βάλῃ νὰ κάμνω ἀσχημαὶς δουλιὰς, ὅπως ἔβαζε καὶ τὴν καλὴν μητέρα μου καθ' ἡμέραν νὰ 'μβάλῃ καὶ νὰ βᾶπτῃ. Ἡ Ἰωσηφίνα ἐνεθυμέετο, ὅτι πολλὰ καὶ ἡ μήτηρ της ἔρριπε μακρὰν τὴν ἐργασίαν της καὶ ἔκλειπε καὶ ἐθρῆνε, καὶ ὅτι οὐδέποτε ἔπραττε τοῦτο πρὸ τῆς γραίᾳς, εἰς τὴν ὁποίαν ἐδεικνυτο πάντοτε πρόθυμος καὶ ταχεῖα.

— Ἡ μητέρα μου ἐφοβέετο τὴν Φωτεινὴν, ἐστέναξεν ἡ Ἰωσηφίνα, καὶ ἐγὼ τὴν φοβοῦμαι . . . πολὺ τὴν φοβοῦμαι.

Ἡ μικρὰ κόρη ἠρουργῆσεν ἐξ ἀνασκητῆσεως, ἐνθυμηθεῖσα ἤδη τοὺς λόγους τῆς γραίᾳς, ὅτι αὐτὴ θὰ ἦτο τοῦ λοιποῦ ἡ καλὴ μητέρα της. Κατὰ τὴν ἰδέαν τῆς Ἰωσηφίνας δὲν ἠδύνατο νὰ ἦνε μητέρα, ἀφ' οὗ τὴν ἠμπούδιζε νὰ τραφεθῇ καὶ νὰ χορεύῃ καὶ νὰ παίξῃ φλάουτο καὶ ἤθελε νὰ τὴν βάλῃ νὰ ἐργάζεταί τοιαῦτα ἀσχημαὶ πράγματα. Ἐν γένει δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπαφῆρῃ δυσειδῆ μητέρα, εἰς τὸ πρόσωπον τῆς ὁποίας οὐδεμίαν βέσις ἦτον ἀρρυτιδίωτος καὶ ἧτις εἶχεν ἐρυθροὺς ὀφθαλμούς καὶ στόμα ἄνευ λευκῶν ὀδόντων.

Ἡ Ἰωσηφίνα προσεπάθει νὰ ἐνδυμηθῇ τὰς φαιδρὰς ἐκεῖνας καὶ εὐ-
τυχῆς ἡμέρας τοῦ παρελθόντος, ἀλλ' ἤσπασαι αἱ ὀνειδιθεῖσαι τῆς ἡσυχίας
ἐκ τῆς μῆρας, ἡτεὶ βαθεῖα εἶχεν ἐντυπωθῆ εἰς τὸν νοῦν τῆς. Ἐκτοτε
ἐχρονολογούντο αἱ πρῶται διατάξεις ἐντυπώσεως εἰς τὸν αἰῶνα βίον τῆς,
ἐνθυμούμενης ὅτι μετὰ τῆς πικρῆς κλαυούσης μητρὸς τῆς εἶχεν ἀναχωρή-
σει ἕκ τινος μεγαλοπρεποῦς οἰκίας. — Οὐδέποτε, οὐδέποτε, Ἰωσηφίνα μου,
ὡς ἐπιστρέψωμεν πάλιν ἐδῶ, εἶχεν εἰπεῖ μετὰ λυγμῶν ἡ μήτηρ τῆς, μαζὶ
μας δὲν πρέπει νὰ πάρωμεν τίποτε — ὄλα, ὄλα πρέπει νὰ τ' ἀφήσωμεν.
Ἀπὸ τότε δὲν ἦσαν τῶσαν καλὰ ἔσάν πρῶτα, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸ τὸ κορά-
σιον, καὶ τώρα ἡ μήτηρ ἔφυγε καὶ ἀπὸ ἐμένα, καὶ αὐτὴ ἡ παληόγρημα
λέγει πῶς δὲν θὰ γυρίσῃ καμμιά φορά. Ἄνελογίζετο τὴν ἀγαθὴν μη-
τέρα τῆς, τὸ προσφιλὲς ἐκεῖνο πρόσωπον, τὸ μόνον ἀντικειμένον τῆς ἀγά-
πης καὶ τῆς λατρίας τῆς, καὶ τὰ δάκρυα κατεπλημμύρουν τὸς ὀφθαλ-
μοῦς τῆς. Ἀφ' ἧρας δ' ἔπαυσε νὰ ὀλοῦξῃ, διότι ἡ οὐδεμίαν βέβαια
συμπάθειαν ἀισθανομένη κυρὰ Φωτεινὴ δὲν ἔπρεπε νὰ τὴν ἰδῇ κλαίουσαν.
Μεταλογίζωντος προσέβλεπεν ἡδὴ τὸν δύοντα ἤμιον, ἐξ ὅλης τῆς λάμψεως
τοῦ ὀπίου ἐφαίνετο μόνον μικρὸς σπινθὴρ, τὸσον μικρὸς, ὡςτε ἐνό-
μιζεν ἡ Ἰωσηφίνα, ὅτι ἡδύνατο νὰ τὸν καλύψῃ διὰ τοῦ δακτύλου τῆς.
μετ' ὀλίγον ἐξηφανίσθη καὶ ὁ σπινθὴρ οὗτος. Ἐδυσεν ἄραγε ὁ ἥλιος,
ὅπως καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν, διὰ τὴν ἀνατείλῃ τὴν ἑπαύριον, ἢ μόνον
διελύθη εἰς νέφος καὶ ἐκάλυπτε τὸν οὐρανὸν διὰ τῶν μεγαλοπρεπῶν χρω-
μάτων τῆς ἰριδος;

Ἄλλὰ καὶ ἡ ἑσπερινὴ αὐτὴ φλόξ μετ' ὀλίγον ἀποσβέσθη καὶ ἐπῆλθε
τὸ σκότος. Ἐν τῇ παιδικῇ τῆς φαντασίᾳ ἐνόμιζεν ἡ Ἰωσηφίνα, ὅτι ὁ
ποταμὸς ἐξήρχετο τῆς κοίτης τοῦ, κατέκλυζε τοὺς λειμῶνας καὶ ἀδικό-
πως κατακυλιε τὰ ὄληρὰ καὶ ἀθρόουρα κυμάτ' ὄλας τὰς ἐπιβλαβε-
σεις, ἕως οὗ τέλος ἐκαλύφθη ὑπ' αὐτῶν ὅλη ἡ πεδιάς, κατόπιν δὲ ἐκ
τῶν ἡρώων καὶ σιωπηλῶν τούτων κυμάτων ἤκουετο ὄχι συριγγίαι, με-
γάλη ταραχὴ καὶ θόρυβος, προξενούμενος ὑπὸ σιδηροῦ καὶ πυρφόρου ὄψεως
διασχίζοντος ἡδὴ τὸν νυκτερινὸν σκότος, πράγματι δὲ κατ' ἐκείνην τὴν
στιγμὴν διήρχετο τὴν πεδιάδα ὡς ἀστραπὴ ἀτμοκίνητος ἀμαξοστοιχία. Ἔπε-
σε τὸ σιδηρόδρομο ἠρῆμα καὶ μετ' ἐδῶ, ἐσκέπη τὸ παιδίον. Κατόπιν ἐνε-
δυμηθὴ τὰς εὐτυχῆς ἐκεῖνας ὥρας, τὰς ὁποίας διήλθε μετὰ τῆς μητρὸς
τῆς εἰς τὸ ὑπὸ τὴν στέγην δωμάτιον, ὅταν ἀπουσίαζεν ἡ Φωτεινὴ. Τότε
ἐξῆγεν ἡ μήτηρ τῆς τὸ κεκρυμμένον ταμπουρίν, παρητήρει αὐτὸ μετὰ πε-
ριπαθείας καὶ τρυφῆς διὰ τῶν λεπτοφυῶν χειρῶν νὰ κρούῃ τοὺς κωδωνί-
σκους τοῦ μετὰ τούτης γλυκύτητος, ὡςτε ὁ ἦχος τῶν ὀμοίων μετ' ἡδέας
φωνῆς φασμάτων παρελθούσης καὶ εὐδαίμονος ἐποχῆς. Τὸ παιδίον ἐχέ-
ρευε τότε καὶ ἐτραγουδοῦ καὶ ᾄδει τὰς θελακτικότητας μελωδίας τῶν ἀσμά-
των τῆς μητρὸς τοῦ.

Θρηνηθῆς πνοῇ ἀνέμου ἔπνευσεν ὑπὲρ τὴν στέγην. Ἐκ τοῦ τρόμου
τῆς ἡ Ἰωσηφίνα συνέκαμφε τὰ γόνατα καὶ ἔκρυψε τὸ πρόσωπον εἰς τὰς
χεῖρας τῆς.

— Τὸ ταμπουρίν ἐνε καλὰ — αὐτὸ εἶνε μετ' ἡ μήτηρ, ἐπιθυρί-
σαν τὸ ὄληρ' ἀγαθὸν τοῦ παιδίου, ἔπερ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς Φωτεινῆς εἶχε θέσει
εἰς τὸ φέρετρον παρὰ τῇ μητρὶ τὸ προσφιλὲς μουσικὸν ὄργανον.

Μετ' ὀλίγον τὸ κοράσιον κατέλθθη ὑπὸ ἐλαφροῦ ὕπνου, ἀφ' οὗ τὴν
ἐξῆλπισε τραχεῖα ἐπαφὴ τῶν βοστρυχῶν τοῦ ὕψους ἐμφοβῶν τοὺς ὀφθαλ-
μοῦς καὶ εἶδεν ἰπτάμενον ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ μαύρον πτηνὸν ἐγγίαν
διὰ τῶν περὺρων τὴν κόμην τοῦ. Ἡ μικρὰ κόρη ἀγοῦσα ὄλας δι-
ῶλον τὰς νυκτερίδας ἐνόμισεν ὅτι τὸ πτηνὸν τοῦτο ἴτο μία ἐκ τῶν συ-
νήθων χελιδόνων, αἰτίως ἔκτιζεν τὰς φωνὰς τῶν ἐπὶ τῶν κλαυούσων
τῆς στέγης. Ἄλλὰ τώρα ἦτο μεσάνυχτα, διὰ τί ἄρα γε δὲν ἐκοιμήτο ἡ
μικρὰ χελιδὼν; Ἐπειδὴ ὅμως τὸ πτηνὸν τοῦτο δὲν προῦξεν, ὅπως αἱ
χελιδόνες, εὐθυμον τερέτισμα κατὰ τὴν πτήσιν, ἔπειτα δὲ ἀκαταπίεστος
τῆς ἀκείρας ἄνευ τοῦ παραμικροῦ θορύβου, διασχίζον τὸν ἀέρα ὡς ταχύ
βέλος, διὰ τοῦτο ἦρχετο τὸ παιδίον νὰ φοβῆται.

Ἐκτός τούτου ἐπὶ τῆς ἀντίπεραν στέγης εἶδεν ἡδὴ τὸ παιδίον δύο
φλογερὰ σημεῖα πλησίον ἀλλήλων κείμενα καὶ ἀκίνητα, ἀπαισίως λάμποντα
εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός. Μετ' οὐ πολὺ ἦρχισαν τὰ σημεῖα ταῦτα νὰ
περιτρυφώσῃ τὴν στέγην, βροχαλὸς κρῆμα ἤκούσθη καὶ τὸ νυκτερινὸν
πτηνὸν μετὰ τῶν λαμπρότων ὀφθαλμῶν ἀπέπη ταχέως μακρὰν πρὸς τοὺς
λειμῶνας. Ἀπαισίον ἀσθένμα ἐκυρίευσε τὴν Ἰωσηφίναν καὶ ἐκπεφοβισμένη,
ἐπῆλθε μετὰ πόνου τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὅτε ἐκοιμάτο ἡδῶς παρὰ τὴν
προσφιλέη τῆς μητέρας.

— Ἐγὼ θέλω μόνον ἴσθην τὴν μήτηρ μου κοντὰ νὰ ἦμαι, ἐπιθυρίσειν
ἡ κόρη καὶ ταχέως ἠγέρθη τῆς θέσεώς τῆς. Θάρρος καὶ παρηγορίαν τῇ
ἐνέπνευε μία μόνον ἰδέα, καὶ αὕτη ἦτο, νὰ τρέξῃ εἰς τὸ νεοροταφεῖον ἐκεῖ,
ὅπου ἐτάφη ἡ μήτηρ τῆς καὶ νὰ φωνάξῃ εἰς τὸ χῶμα. Ἄλλο, μητερίτσα
μου, ἡ Ἰωσηφίνα σου εἶνε ἐδῶ καὶ θέλει νὰ ἔλθῃ μαζὶ σου! Ἡ μήτηρ
τότε θὰ σηκωθῇ, θὰ κτυπήσῃ τὸ ταμπουρίν καὶ θὰ ἔβγῃ ξεῖ νὰ με πάρῃ.
Ἡ σελήν ἐφώτιζεν ἡδὴ τὸ σκότος τῆς νυκτός καὶ ἐκ τῆς πεδιάδος

εἶχε βαθυμῶδ' ἀποσπρῆ ἡ ὀμίχλη. Εἰς τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ ἀντικα-
τωπρίζετο ἡ φωτεινὴ εἰκὼν τῆς σελήνης, τὸ δὲ κινούμενον βέμμα συμπα-
ροῦρον τινὰς σπινθῆρας αὐτῆς ἐσημαίνει μακροτάτην ἀργυρῶν ταϊνάν.
Ἡ ἀπόφαισις τῆς Ἰωσηφίνας ἦτον ἀμετάκλητος ἤθελε δὲ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν
μητέρα, δὲν ἤθελε δὲ νὰ ἐπισκεφθῇ αὐτὴν φοροῦσα τὸ ἄσχημον τοῦτο ἐν-
δυμα καὶ τὰ λίαν μεγάλα ὑποδήματα, ἀλλὰ ἐστολισμένη μετ' ἐρυθρὸν τῆς
φόρεμα καὶ τὰ ποικιλίστικα πέδιλά τῆς. Ἀμφότερα ταῦτα ἐκείνο ἐν-
τὸς κοιλώματός τινος τοῦ τοίχου ἐν τῷ μαγερείῳ, ἐν τῷ θυλακίῳ δὲ τοῦ
ἐνδύματός τῆς εὐρίσκετο καὶ τὸ ἀγαπητὸν φλόαυτον, τὸ ὅποιον βεβαίως
δὲν ἔπρεπε νὰ μείνῃ μόνον εἰς τὴν οἰκίαν.

— Ὁὐ καταβῖθ' ἀγάλια, ἀγάλια, εἶπε μειδιῶν τὸ παιδίον ἡ Φωτεινὴ
κοιμάται τώρα καὶ δὲν θὰ ἔμπορῆς νὰ με ἰδῇ καὶ νὰ μ' ἀκούσῃ.

Μετ' ὀλίγον δακτύλους ἔλυσεν ἡ μικρὰ κόρη τοὺς ἰμάτιας, δι' ὧν
προσεδόνετο εἰς τοὺς πόδας τῆς τὰ ὑποδήματα καὶ ἔρριψεν αὐτὰ μακρὰν
τῆς, ταχέως ἐπίσης ἀπεδύθη καὶ τὸ ἐνδυμα, καὶ ὡς χρυσασκί ἀπαλλασσο-
μένη τῆς παραμορφώσεως αὐτὴν θήκης διωλιόθησεν εἰς τὸ φῶς τῆς σελή-
νης ἐκ τοῦ βρεῶς καταπίπτοντος ἐνδύματος.

Καθήμενὴ παρὰ τὴν ἐστίαν τοῦ ὑπὸ μικροῦ λύχνου φωτιζομένου μα-
γερείου, ἡ Φωτεινὴ ἐκοιμάτο βαθὴν ὕπνον σηρίζουσα τὴν κεφαλὴν τῆς
εἰς τὸν τοίχον. Ἀφ' οὗ εἶχε παρέλθει ἡ πρώτη τῆς ὀργῆ ἐναντίον τοῦ
παιδίου, ἐσκέπη δὲ τὴν ἀσθηρότητα βαθυμῶδ' ἴσον ἔπρεπε νὰ μετα-
χειρῆται κατὰ τῆς ἰσχυρογνωμοσύνης τοῦ, ἂν καὶ εἶχε τὸσον ἀνάγκην
αὐτῆς. Ἄλλο, ἔλεγε καθ' ἑαυτὴν ἡ γραῖα, δὲν θὰ τὴν συγχο-
ρέσω, πρέπει νὰ κτυπήσῃ νὰ ἄμβωλῶσῃ τὴν κάλτσα ἅμα καταβῆ! καὶ θὰ
καταβῆ! γλήγορα, πιστεύω, γὰρ δὲν θὰ ἔμπορῆς νὰ βαστάξῃ ἀπὸ τὸ
φῶς τῆς ἐκεῖ ἐπάνω. Ἀφ' οὗ ἔκμη αὐτὴν τὴν δουλειὰ δὲ τῆς δῶσα νὰ
φάγῃ καὶ νὰ πιῇ! Ἐπειδὴ ὅμως ἐπὶ πολὺ εἰσέτι δὲν ἐφαίνετο ἡ Ἰωση-
φίνα ἢ γραῖα πλύντρια ἤρχισε νὰ ἐνδίδῃ καὶ ἐσκέπτετο, ἅμα ὡς ἤθελε
καταβῆ, νὰ τῇ δῶσῃ πρῶτον νὰ φάγῃ καὶ ἔπειτα νὰ τὴν ἀναγκάσῃ νὰ ἐργασθῆ.

Ἄλλὰ δὲν καταβῆσε τὸ παιδίον καὶ ἡ Φωτεινὴ ματαίως τὸ περιέ-
μεν ἐπὶ πολλὴν ὥραν. τότε λοιπὸν ἀπεφάσισε νὰ μὴ τῷ ὀμιλήσῃ περὶ
ἐργασίας μέχρι τῆς ἐπομένης πρωίας. Ἡ ἀπόφαισις αὕτη τὴν καθησύχασε
καὶ ἐνῶ ἐσκέπτετο, πῶς ἔπρεπε νὰ μεταχειρισθῆ αὐτὸ τὴν ἄλλην ἡμέ-
ραν, ἀπεκοιμήθη ἐκεῖ ὅπου ἐκάθητο. Μετ' ὀλίγον ἤνοιξεν ἡ Ἰωσηφίνα τὴν
ὀπὴν τῆς στέγης καὶ ἤρχισε νὰ καταβῆ.

Τὰ βήματά τῆς ἐφώτιζε τὸ φῶς τῆς σελήνης, ἐν τῇ ἀρχῇ λάμψει
τῆς ὁποίας ἐφαίνετο τὸ ἔρρυθμιμένον πρόσωπον τῆς γραῖας, ἡτεὶ, ἔχουσα
τὸ στόμα ἀνοικτὸν, ἀνέπνεε θορυβωδῶς. Ὡς οἷα κατῆλθε τὸ κορά-
σιον τὴν κλίμακα, κλίνον πρὸς τὰ ἔμπροσθ' ἄνω μέρος τοῦ σώματος
καὶ ἔχον προτεταμέναι τὰς χεῖρας, ὡς εἰς θέλον δι' αὐτὴν νὰ παρακαλύσῃ
καὶ καταπιῆθῃ πάντα θόρυβον, ἐπλησίασε καὶ ἔστη πρὸς στιγμὴν ἀντικρὺ
τῆς γραῖας γυναικῆς. Αὕτη ἐξηκολούθει κοιμισμένη καὶ τὸ παιδίον ἐνθα-
ρυνθὲν ἐπροχώρησε πρὸς τὸ γνωστὸν κοιλίωμα τοῦ τοίχου, ὅπου ἐκείνο τὸ
παλαιὸν ἐνδύματα. Ἀφ' οὗ δὲ ἐβεβαίωθη, ὅτι καὶ τὸ φλόαυτον ἦτον εἰς
τὸ θυλακίον τοῦ ἐρυθροῦ ἐνδύματος, ἐκρέμασε τοῦτο εἰς τὸν βραχίονα καὶ
ἔλαβεν ἀνὰ χεῖρας τὰ μικρὰ πέδιλα. Τοιοῦτοτρόπως κατάρθωσεν ἀκωλύ-
τως νὰ φθάσῃ μέχρι τῆς μεγάλης κλίμακας, ἐπὶ τῶν βαθμίδων τῆς ὁποίας
ἐξηπλοῦτο τὸ φῶς τῆς σελήνης ὡς λευκὴ μετάξη. Τὸ ὄληρ' αὐτοῦ φῶς
παρίστανε τὴν σκιὰν τῆς Ἰωσηφίνας, σπενδουσῆς νὰ καταβῆ εἰς τὴν αὐλήν,
ὅτε μὲν μεγάλην ὡς γίγαντος, ὅτε δὲ μικρὰν ὡς νάνου, ἄλλοτε κλίνουσαν
πρὸς τὸ δεξιὰ ἢ ἀριστερὰ καὶ ἄλλοτε πρὸς τὰ ἔμπροσθ' ἢ ὀπίω. Ἐκ τῆς
αὐτῆς ἔσπευσε τὸ μικρὸν κοράσιον νὰ διέλθῃ τὸ προοίμιον τῆς οἰκίας καὶ
τέλος ἀνεῦρε τὴν εἰς τὸν δρόμον ἀγούσαν αὐλεῖον θύραν. Ἡ Ἰωσηφίνα
ἠνωρθύθη ἐπὶ τῶν δακτύλων τῶν ποδῶν τῆς, μόλις δὲ ἠδυνήθησαν αἱ
μικραὶ αὐτῆς χεῖρες νὸ περιλάβωσι τὸ ελατήριον τῆς πύλης, ἦν προσεπά-
θουσαν πῶσαις δυνάμεσι ν' ἀνοίξωσιν ἄλλὰ μάτην ἡ θύρα οὐδέποτε ὑπέ-
χευρε. Συγγρόνας ἄνευ ἀφορμῆς τινος ἤρχισαν νὰ τρίζωσι καὶ νὰ βοῖζῶ-
σιν αἱ σκείδες τοῦ προαυλείου ἢ Ἰωσηφίνα ἠγόρητο ἐν ἀγωνίᾳ — πιδανὸν
ὁ θόρυβος οὗτος νὰ προήρχετο ἀπὸ τὰ βήματα τῆς ἐν τῷ σκότει κατα-
δικωθῆσαι αὐτὴν Φωτεινῆς.

Ἐσθάνθη ὅτι ἐψάσε τὴν τὸν πόδα τῆς, καὶ ὀνασύρασα αὐτὸν μετὰ
τρόμου ἤκουσε πρῆγμ' αἱ κινούμενον ταχέως καὶ ἀπομακρυνόμενον. Μήπως
ἦσαν ἐδῶ ποντικοί; Ἐτριζεν ἄρα γε καὶ ἐκρότει τὸ πάτωμα, διότι ἠκό-
νον τὸς ὀδόντας τῶν εἰς τὰς σκείδας; Δὲν θὰ ὀρμήσῃσιν ἄρα γε τὰ εἰ-
δεγῆ ταῦτα ἂν τῶρα καὶ κατ' ἐπάνω τῆς; Ὁ φόβος ἀπεσπάρησεν τὰ
μέλη τῆς Ἰωσηφίνας, με κεκλιμένην τὴν κεφαλὴν καὶ κεκλιμένους τοὺς
ὀφθαλμούς κρημαμένην διὰ τῶν βραχίονων ἀπὸ τοῦ ελατηρίου τῆς θύρας.

(ἔπειτα συνέχεια.)

Σημ. Σ. Κ. Μουσώλητος τῆς Κλειῶς φίλος ἀπέστειλεν ἡμῖν ἐξ
Ἡπειροῦ τὰ κατωτέρω ἀνεκδοτὰ δημοτικὰ ἄσματα, μικρὰν ἀλλὰ πολὺτι-
μον, ὡς δικαίως ἀποκαλεῖ αὐτὰ, παρέχον συμβολὴν εἰς τὴν ποιητικὴν ἡμῶν
συλλογῇ. Εὐχάριστος δημοσιεύομεν ἢ πιθανῶς ἀναδημοσιεύομεν αὐτὰ,
ὡς ἀποτεθησαυρισμένα ἴσως ἐν ταῖς διαφόροις μέχρη τοῦδε τῶν κειμηλίων
τούτων συναγωγῆς, φρονούντες ὅτι οὐδαμῶς μειοῦται ἡ γλυκύτης τῶν τόνων
τῆς δημοτικῆς λύρας, ὅσον συνεχῶς καὶ ἂν ἀκούωμεν αὐτούς.

I.

Μῶρ' διαμένομαι¹⁾ καὶ λέγω
Τὶ λουλοῦδι θέλα γένω.
Ἄτὰ βουὰν μὲ δερ' ἀγέρας
Καὶ ἔστοῦς κάμπους καματόνω²⁾.
Ἄτὰ λειβάδια; — λειβαδίζου . . .³⁾
Τὰ ματάκια μου δακρῶζου,
Γιὰ μιᾶς χήρας θυγατέρα,
Ποῦ πουλᾶει τὰ μῆλα δέκα
Τὰ λεμόνια δέκα πέντε.
Σκίζω, ρίζω⁴⁾ ἕνα λεμόνι
Καὶ βρίσκω τὴν κόρη μέσα
Μετὰ τὰ χέρια σταυρωμένα
Καὶ μετὰ τὰ μαλλιά πλεγμένα.

II.

Ὡς πότε θὰ εἶμαι σίδερο κ' ὡς πότε θὰ εἶμ' ἄμῶνι;
Κι' ὡς πότε θὰ με τυραννοῦν οἱ ἄδικοί σου πόνοι;
Ἢ ἀνάλυσά ἔσάν τὸ κερὶ καὶ σὺ δὲν με πιστεύεις.
Σουμισὶ καὶ βέργα μ' ἔκαμες, τουτοῦνι καὶ με πίνεις,
Καὶ σὺ ταχυὰ παντρεύεσαι, κ' ἔμένα ποῦ μ' ἀφίνεις; . . .
Μὰ τὸ σουμισί⁵⁾, μὰ τὸ λουλέ, μὰ τὸν καπνὸ ποῦ πίνω,
Μὰ τὴν καπνοσακκούλα μου, σὲ πέρω δὲ σ' ἀφίνω.

III.

Τοῦτον τὸν χειμῶνα θέλω νὰ διαβῶ,
Καὶ τὸ καλοκαῖρι καλῶς νὰ σ' εὔρω,
Νεραντζιὰ μὲ τ' ἄνθια καὶ μετὰ τὸν καρπὸ.
Στροῦσέ μου ἔστ' ἡ ρίζα ν' ἀποκοιμηθῶ
Πάπλωμα στρωμένο καὶ προσκέφαλο,
Καὶ φτενὸ⁶⁾ μαντήλι ν' ἀποσκαπαστῶ,
Γιὰ νὰ σέρει ἀγέρας ἀπὸ τὸ βουνό,
Γιὰ νὰ πέφτουν τ' ἄνθια ἔστ' ἂν μαντήλι μου.
Τὰ πέρω καὶ πάνω ἔστ' ἂν ἀγάπη μου,
Τὴν βρίσκω ποῦ στρώνει, καὶ με καρτερεῖ
Πάπλωμα στρωμένο καὶ προσκέφαλο,
Πέρδικα ψημένη καὶ γλυκὸ κρασί.

ΓΛΩΣΣΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ὑπὸ

ΛΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ ΚΟΡΑΗ.

— Δύο πρόγματα μάλιστα εἶνε σπουδῆς καὶ προσοχῆς ἀξία εἰς τὴν
σημερινὴν ἡμῶν γλῶσσαν, τίνος καὶ γλυκύτης, ἐπειδὴ εἶναι (ὡς ὄλα αἱ
βάρβαροι γλῶσσαι) παραλυμένη καὶ πολλὰ ἄνοστος εἰς τὴν ἀκοίην. Μαρτύ-
ριον οἷα ἐγράφησεν εἰς τὸ διάστημα τῶν περασμένων ἑκατονταετηρίδων
ἀπὸ τῆς ἀλώσεως, καὶ ὅσα γράφονται ἀκόμη ἀπὸ τοὺς ἀντιφλοσσοφούς καὶ
ἀπὸ ὅχι ὀλίγους τῶν ὑποκρινομένων ν' ἀγαπᾶσι τὴν φιλοσοφίαν. Ἀπὸ
ταῦτα τίποτε τις ν' ἀναγνώσῃ χωρὶς ναυτίαν δὲν ἔμπορῆ.

1) θαυμάζω. 2) φλογίζομαι, καίωμα. 3) λιδαρίζου. 4) ἴσως τῆ ἀποκοπῆ τοῦ χω = χωρίζω. 5) συμποῦσι. 6) λεπτόν.

— Ἡμεῖς τώρα ἠρχίσασμεν νὰ περιεργαζώμεθα τὴν γλῶσσαν, ἥγουν
τὸν προφορικὸν λόγον, διότι τώρα ἠρχίσασμεν νὰ διορθώωμεν τὸν ἐνδιδύ-
τον. Οἱ ὀλίγοι προγενέστεροι ἡμῶν ὅχι μόνον δὲν ἐξέτασαν τὴν φύσιν τῆς
γλώσσης, ἀλλὰ καὶ τὴν ἑκαταφρόνησαν παντάπασι ὡς ἐκβαρβαρωμένην.

— Ἡ σήμερον λαλουμένη δὲν εἶναι οὕτε βάρβαρος οὔτ' Ἑλληνική,
ἀλλὰ νέου ἔθνους νέα γλῶσσα, θυγάτηρ καὶ κληρονόμος παλαιᾶς κλισι-
τάτης γλώσσης, τῆς Ἑλληνικῆς. Συγχωρεῖται ὁ κλιωνὸν ἡ γλῶσσας, νὰ κα-
νονίξῃ καὶ νὰ καλλωπίζῃ εἰς τὸ εὐσηχότερον τὰς συνειδητέρας λέξεις,
ἀλλ' ὅχι νὰ βάλῃ εἰς τόπον αὐτῶν ἄλλας παλαιᾶς, διὰ τοῦτο μόνον ὅτι
εἶναι ἀρχαιότεραι. Γράφομεν ὅχι διὰ τοὺς πρὸ πολλῶν ἑκατονταετηρίδων
ἀποθανόντας προπάτορας, ἀλλὰ διὰ τοὺς σημερινούς ὁμογενεῖς καὶ συγγρό-
νους ἡμῶν Ἕλληνας.

— Τὴν ἀληθινὴν τέχνην τοῦ γράφειν ν' ἀποκτήσῃ εἶναι τῶν ἀδυνά-
των, ὅστις δὲν ἐφρόντισε σήκαρα νὰ ἐνδυναμώσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ με
φρονήματα εὐελευθερίας ἀκατάκλητα.

— Ἡ ἐκλογή τῶν λέξεων ἐπινοῦνται πολὺ ἀπὸ τὴν ἐντελεῖ εἰδήσιν
τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης: εἶδον τῶσαν ἀναγκαίαν τὴν σήμερον,
ὅσον ἡ λαλουμένη κοινὴ γλῶσσα, ἀναγκάζεται πολλάκις, διὰ τὴν περὶ
τῆς, νὰ δανείζηται λέξεις ἀπ' ἐκείνην. Ἄλλ' ἐκείνη εἶναι πλουσιωτάτη ἀπὸ
συνῶνα, ἀπὸ τὰ ὅποια πολλὰ ἐφυλάχθησαν εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν γλῶ-
σσαν, δὲν εἶναι ὅμως εἰς ὄλους γνωστά, διότι κἀνὲν ἀκόμη λεξικὸν δὲν τὰς
ἐσυνάθροισεν διας, καὶ ἄλλα χωρὶς δυσκολίαν ἔμπορῆ τις νὰ ἐμβάσῃ εἰς
αὐτήν, ἂν προσέξῃ, ὡς προεῖπα, νὰ τὰς θέτῃ εἰς τοιοῦτον τόπον, ὡςτε
νὰ ἐξηγῆσθαι τὸν τρόπον τινὰ ἀπὸ τὰς γειτονειούσας λέξεις, καὶ νὰ μὴ γεννώσιν
ἄκριτον μακρονημιόν, ὅστις δὲν ἐχάριστοί ἦμην τὸν ἀπαίδευτον, διότι
ἀκούει γλῶσσαν ἀκατόληπτον εἰς αὐτὸν, μήτε τὸν πεπαιδευμένον, διότι
ἀποστρέφεται τὴν ἄνοστον συμπλοκὴν δύο γλωσσῶν, τὰς ὁποίας γνωρίζει,
ἀλλὰ δὲν ἐπόρμενε ν' ἀκούσῃ βομολογικῶς συγκολλημένας.

— Τῆς συνδέσεως, ἡ μάλλον εἰπέτω τοῦ γράφειν, ἡ τέχνη εἶναι εἰς
ἡμᾶς ἀκόμη πρῆγμα νέον· καὶ τῶσαν ἀδικον ἤθελεν εἶσθαι νὰ ζητῇ τις
πράγματος νεοφανοῦς τελειότητα, ὅσον καὶ ἂν ἐπόρμενε καρποὺς ὀρύμους
ἀπὸ τῆς ἀνοίξεως τὰς πρώτας ἐξανθήσεις.

— Τῶν παλαιῶν τὰ βιβλία ὀμοιάζουσι τοὺς πολυτίμους μεγάλους
ἀδάμαντας, τῶν ὀπίων καὶ τὰ πλεόν μικρὰ θραύσματα συναθροίζονται με
μεγάλῃ ἐπιμέλειαν, διὰ νὰ κατασκευασθῶσι κἀν ἐξ αὐτῶν δακτυλίδια μν-
κρότερα.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΚ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ

τοῦ
ΣΟΠΗΓΧΑΟΥΡ.

Ἰπὸ πᾶσων ἔποψιν ὀφείλου τὰ παῖδια νὰ μανθῶσι τὸν βίον πρῶτε-
ρον ἐκ τοῦ προτοτύπου καὶ ἔπειτα ἐξ ἀντιτύπων. Ἄντι λοιπὸν νὰ σπευ-
δῶμεν δίδοντες αὐτοῖς βιβλία, καλύτερον εἶνε νὰ διδάσκωμεν αὐτὰ βαθυμῶ-
δὸν τὰ πράγματα καὶ τὰς ἀνθρωπίνους σχέσεις. Πρὸ παντὸς δέ, ἂς
φροντιζώμεν πῶς νὰ βοηθήσωμεν αὐτὰ εἰς καθαρὰν ἀντίληψιν τῆς πραγ-
ματικότητος, οὕτως ὡςτε πάντοτε καὶ ἀμέσως ἐκ ταύτης ν' ἀνέλθωσι τὰς
ἰδέας τῶν καὶ νὰ σχηματίζωσιν αὐτὰς συνιδᾶ τῇ πραγματικότητι, οὐχὶ
δὲ νὰ δανείζονται αὐτὰς ἀλλὰχθόν, ἐκ βιβλίων, μύθων ἢ λόγων ἄλλων, καὶ
τὰς ἐτοιμούς ταύτας ἰδέας νὰ μεταφέρωσιν εἰς τὴν πραγματικότητα, τῆς
ὁποίας βεβαίως κατόπιν, ἔχοντα τὴν κεφαλὴν πλήρη χμαρῶν, ἐν μέρει μὲν
στερεβλῶς ἀντιλαμβάνονται, ἐν μέρει δὲ ὀγόνως προσκαθῶσι νὰ ἐφαρμ-
ώσων αὐτὴν κατὰ τὰς χιμαίρας ἐκεῖνας, ὅστω δὲ φυσικῶς περιπίπτουσιν
εἰς πλῆνας. Διότι τερπαστία εἶνε ἀληθῶς ἡ βλάβη ἢ προξενούμενη ἐκ τοι-
ούτων χιμαρῶν καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν γεννωμένων προλήψεων ἢ βραδυτέρας
ἀγωγῆς, ἢν δίδει ἡμῖν ὁ κόσμος καὶ ὁ πραγματικὸς βίος, χρη

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΞ ΕΣΠΕΡΙΑΣ.

ει' ενοήτου χαράς παρετήρησα, ζξ δων μοι γράφεις, ότι επιδοκιμάζεις μέχρι τινός το σύστημα τουτο της επιστολογραφίας, δι' ης καθίστασαι όπως ούδν ήμέρος τών κυριωτέρων παρ' ήμιν γενομένων εν τε τή πολιτική, φιλολογική και καλλιτεχνική κινήσει. Ο μόνος τή θηηδεία ήτσαυρός, όστις μερίζμενος πληθύνεται, είνε ο καλούμενος πολιτισμός, χωρίς δέ νά έχω δρεξιν νά φιλοσοφήσω δύναμαι νά Σε διαβεβαιώσω, ότι ή μετάδοσις ειδήςεων, τάς προόδους αυτού αφορωσών, είνε ο μόνος τρόπος, δι' ού ήμέτις άν ούχι εργάται, θεαται όμως αυτού πεφωτισμένοι γινόμεθα. Καί τουτο είνε άρκετόν επί του παρόντος, ότε ούχι νά πρωταγωνιστήσωμεν πρόκειται, αλλά βαθμηδόν νά μορφωθώμεν, τουτο μόνον έχοντες ως άμοιβήν νά καρποιδώμεν, ν' αποδείξωμεν δηλονότι εν τώ τοιούτφ άγωνί τήν συμφορή του έθνους μας προς έλιπίζομένην άποκατάστασι φιλοτιμίαν, άν πράγματι αληθεύει ο Ισχυρισμός του κ. Σπένσερ, καθ' άν τού κάλλιστον κριτήριο του καθολικού πνεύματος μιάς κοινωνίας είνε ο τρόπος δι' ού έπιχειρεί νά έπανορθώση τα σφάλματά της.

Προήχθην δέ, φιλιάτι μου, εις τό σοβαρόν τουτο προόμιον, διότι άντι πάσης άλλης πολιτικής ειδήςεως έχω σήμερα νά Σοι άναγγελάω ευφροσυνώτερα άκούσιματα, τήν εν τή γερμανική δηλ. Βουλή εσφημον μινείαν τών προόδων της Έλλάδος μας, τήν πεποιθήσιν του κ. Βίσμαρκ — τουτο σημαίνει συνείδησιν του έθνους, ού διπλωματικώς προΐσταται — ότι ή εσχάτως δυνατή θεωρηθείσα προσέγγισις τών έμπορικών συμφερόντων της Όμοσπονδίας προς τή εϊπωποτική άνατολήν δά χρησιμεύει ως ο πλατύτερος όχετός, δι' ού δά κυλιόσθι άκατάσχετον ρεύμα άμοιβαίων ένεργειών, παντοίων ωφέλημάτων και γονίμου δραστηριότητας. Καί τός χρυσός τάτας έπίδησις έμπνέονται τά μεγαλώνυμα δημοσιογραφικά όργανα εξ έλληνακής άφορμής, ενφ' έπιμόνοσ παρ' ήμιν επιδιώκεται έπαρκής προς τάς νέας τάτας όδοσ συγκοινωνία και μελετάται ή στρώσις σιδηρόσ μέχρι Θεσσαλονίκης λεωφόρου. — Αυτά είνε αι διαρκέσ εντυπώσεσ μου ζξ δων ένταύθα άκούονται, άλλαι δέ τινεσ όδοιορικαι διπλωματικών συναντήσεσ, τά αιώνα περί Αθήνας ξενοφυήματα, κατά διασπασθέντα τετραράνια Άγγλων υπό άραβικών ροπαλιών και τά δοκίμια ρωσσοτουρκικήσ συμμαχίας είνε εξ ίσου έσήμερα, όσον άπίστευτος ή εχθρική κατοχή του Πειραιώσ υπό Ιταλικών ακαφών. Τό μόνον βέβαιον είνε ότι άπέθανεν ο Έβμόνδοσ Άβου έκατομμυριούχοσ, όδοσ αυτόσ διό τελευταίαν φοράν άφορμην ευνοήκησ δία τά καθ' ήμάσ κνείασ, διότι τό δεύτερον ήμισυ του βίου του ήχηεν άφιρώσει εις μετένοιαν από τών κατα της νεανικήσ Έλλάδοσ νεανικών άμαρτημάτων του, πρό τετραετίας μάλιστα θεομάτατα συνηγορήσασ δία του άγγλικού Χρόνου ύπερ τών ελληνικών δικαίων, σπουδαίωσ άνανέρες τάσ παραφώρουσ καθ' ήμιν προνεοτέρας έπίδεσεσ του, χαριέστατα χαρακτηρίσεσ τάσ προς τήν ώραίαν τήν Έλλάγον πατείδα σχέσεισ του ως άναποφεύκτουσ συγκροΐσεισ νεαρωτάτων γνωρίμων, ζξ ίσου ζωηρών και ευερεθίστων, και έπωσδι ποτε εξεμνεμόσ τόν εν Ευρώπ' κοινόν φρόνημα και βαρύνασ ύπερ ήμιν 1. ν διπλωματικήν κλάσσιγγα κ.ατ τήν έποχήν της προσαρτήσεωσ των νέωσ ελληνικών έταρχιών. Τοιούτοσ ήν προς ήμάσ ο γαλόσθη σατυρογράφοσ, άν κατ' ούδέν άλλο ωφέλειασ ήμάσ, αποδείξασ όμως διό της τελευταίας διαγωγής του τήν άκαταμάχητον αλήθειαν της ώραίας μας παροιμίας:

„Κάλλιο έχθροσ μέ πολυ νου, παρ' κοντοσ μας φίλοσ.“

Ουχι λεπτομερεστέραν παρΐστασιν της πολιτικής σκηνογραφίας κατά τό παρελθόν τουτο δεκαετημέρον δύνασαι νά κρατήσιν εν τή μνήμη, όταν, ως εγώ, άποφυγής κατ' άρχήν τόν κρότον τών διπλωματικών πυροτεχνημάτων, οικειότεροι δέ προς τό ιδανικόν και τάς όρέξεισ Σου φήμαι και θεάματα προκαλώσ τήν προσοχήν Σου. Είς τήν τάξιν τών δευτέρωσ δικαιούμαι νά θεωρήσω άνήκοντα τόν ποιητικώτατον του Ποσειδώνωσ πλοΐν, ζξασιαν εικόνα, ήτις όποϊόν άρα γε άριστούργημα καλλιολογικήσ θεωρίας και άνταξίασ περιγραφής ήδεν έμπνεύσει εις Λουκιανέϊον τινε γραφίδα. Ο κινήσθητων του Πόντου θεός, κρατών εις τήν χείρα τήν υπό τών Κυκλάπων κατασκευασθέντα και δοδεύσαν αυτώ τριάντα, φέρεται επί κογχύλησ, συρμένησ υπό δύο θαλασσίωσ ήππων, και συγκάθηται μετά της γυναίκωσ αυτού Άμφιτρίτης· αι Νηρηίδεσ, οι Τρίτωνεσ και οι Δελφίνεσ περικυκλοΐσι τό ζεύγοσ . . .

— „Ου πώποτε πομπήν έγώ μεγαλοπρεπεστέραν εϊδον εν τφ θαλάττῃ, άφ' ού γέ εϊμι, και πνεώ· ού δέ ούκ εϊδεσ, ο Νότε,“ λέγει και έρωτήξ ο Ζέφυροσ παρ' τφ ποιητικώτάτφ Λουκιανώ άποτεινόμενοσ προς τόν Νότον.

Νότ. — „Τίνα ταύτην λέγεισ, ο Ζέφυρε, τήν πομπήν; ή τίνεσ οι πέμποντεσ ήσαν;“

Ζέφ. — „Ηδίστου θεάματοσ άπελειφθήσ, όϊον ούκ άν άλλο ίδοισ έτι . . . Η θαλάσσα ακύμων εγένετο, και τήν γαλήνην έπισπασαμένη λείαν παρείχεν έαυτήν· ήμετις δέ πάντεσ ήσυχίαν άγοντεσ, ούδέν άλλο η θεαται μόνον τών γιγνομένων παρηκολουδούμεν· έρωτεσ δέ παρατετόμενοι μικρόν ύπερ τήν θαλάσσαν, ως ένιοτε άκροισ τόισ ποσιν επιφωβαίεν του υδατοσ, ήμίμενασ τάσ δΐδασ φέροντεσ, ήδον άμα τόν ύμναιον· Νηρηίδεσ δέ άναΐδασι καρίπτευον επί τών δελφίνωσ, επικροτούσαι ήμίγμυμοι αι πολλαί· τό τε τών Τρίτωνωσ γένωσ, και εϊτι άλλο μτ' φοβερόν ιδείν τών θαλασσίωσ, άπαντα περιεχόμενε· ο μόν γάρ Ποσειδών έπιβεβηκώσ άρματοσ, παροχοϋ- μένήν τε και τήν Άμφιτρίτην έχων ήν γεγηθώσ· επί πάσι δέ τήν Άφροδίτην δύο Τρίτωνεσ έφερον, επί κόγχησ κατακειμένην, άνθη παντοία επιπαύτουσαν τή νύμφη.“

Τοιοϋτον είνε τό κείμενον του Σαμοσατέωσ, δόλιον τι παρηλαγγέμενον, ουχι επί της βάσει βέβαια νεωτέρου τινόσ χειρογράφου, αλλά κατά τάσ στοιχειώδεισ άπατηήσεισ της ευκοσμίας, ήν πολυ συχνά έστειλεν εις Καπερναούμ ο άλλωσ χαριέστατοσ και άττικώτατοσ Λουκιανόσ. Ευκόλωσ δέ διαβλέπει εν τάσ θνωτέρω γραμματίεσ τόν μίτον, όστις ωδήγησεν ένα τών διαπρεπεστέρωσ γερμανών ζωγράφων εις τήν σύνθεσιν της ζξόχου ταύτης εικόνοσ. Διασημοτάτου πατροσ, του άρχαιοδύφου Ίωσήφ Σάιτε, διάσημοσ υϊόσ ο καθηγητήσ Όθων Σάιτε εγεννήθη τφ 1846 εν Μονάχφ και εν τφ εργαστηρίφ του πατροσ του έτυχε της πρώτης εκείνησ αληθοϋσ και καρποφόρου παιδείωσ, ήτις άνεργάσειε τόν προς τόν άρχαιοτήτα και τήν ζωγραφικήν φλογερόν έρωτά του. Μαθητήσ κατόπιν του μεγάλου Πιλότη γενομένοσ, μετά μεγάλου ενθουσιασμοϋ και ένταότου έπιμελείασ έπεδόθη εις τήν σπουδήν της ώραίας τέχνησ, ήσ άνεδείχθη περιφημοσ ιεροφάντησ. Μεταξϋ τών έπισημων έργων του συγκαταλέγεται και ο πλοΐσ του Ποσειδώνωσ, μέγιστον, τό πρώτον εν Άμερική, προκαλέασ θαυμασμόν, αξιοσ δέ πρωτόστωσ της ήμετέρας προσοχής ως έρμηνεύωσ μίαν τών ποιητικώτερωσ έπινοήσεωσ της ελληνικήσ μυθολογίασ, του άνεξανηγήτου τουτου θησαυρού παντοίασ εν τάσ τέχνησ άμπνεύσειωσ.

Της ελληνικήσ τέχνησ τά άριστα πρότυπα εϊτε εν τόισ Μουσείοισ αποθησαυρισθέντα, εϊτε εν χωρίοισ σωζομένοσ συγγραφών άμιμητοσ περιγραφόμενα, εϊτε εν καλλιολογικήσ ύποδείξει μετ' αληθινήσ έμπνεύσειωσ ύπ' αυτών τουτων συνιστώμενα, παρέχουσι και δά παρέχουσιν άείποτε ύλην και βάσιν εις όμοιολήθεισ συγγρόνουσ έπινοίασ. Οι εν τή σπουδή της άρχαιοτήτοσ πρωταγωνιστούντεσ Γερμανοι ύπερηκύντησαν και τόσ τολμηροτέρας προσδοκίασ εις τήν έκταφήν του ύψουσ της ελληνικήσ γλυπτικήσ, μικρόν δέ δεΐγμα εστο ή κατά τό πρωτότυπον άγαλμα του Μαυρικόσ Σχούλτε όμώνωμοσ εϊκονική αυτώσ παρ'αστασι. Τό οικοδομήμα της εν Βερολίνω Έθνηκήσ Στοδής, κείμενον προς δυσμάσ του Νέου Μουσείου, ού μόνον έσωτερικώσ είνε δι' άπαραιμίλων καλλιτεχνημάτων πεπλουτισμένον, αλλά και εξωτερικώσ περιεκτικώδη δι' αξιολογώτατων δημουργημάτων διαπρεπόνων τεχνικώσ. Άριστερξ τφ άναβαίνοντι δία της κλίμακοσ της εισόδου παριστάται ή γλυπτική τέχνη διδασκομένη. Υπό τήν επιτήρησιν του διδασκαίου ώραίοσ και ζωηρόσ παΐσ ύψοι τήν σφύραν, τήν δέ σμίλην κρατεί επί κολοσσικήσ κεφαλήσ της Παλλάδοσ. Ο σοβαρωτάτοσ δημιουργόσ του καλλιτεχνηματοσ εγεννήθη εν έτει 1826 εν τή Άνω Σιλεσία, από δεκαετηρίδων δέ ύπαρχει διάσημοσ εν τφ κλάδω της μαρμαρογλυφίασ. Οσ μαθητεύων εν τή Άκαδημία του Βερολίνω έλαβε κατά τόν διαγωνισμόν του 1854 τό Α' βραβείον, ακολουθώσ μετεβή εις Ιταλίαν, ένθα διέτριφε μέχρι του 1870 και έκτοτε ήλθε και έγκατέστη ως καθηγητήξ εν Βερολίνω.

Άλλ' έστι δίκησ όφθαλμόσ . . . Ούδέν σήμερα, φιλιάτι μου, μένεισ άνευ άμοιβής μετά τήν άνόγησιν τών ατέγων μου διδυρμόβων, συγκλητικώτάτη δέ Σοι επιβάλλεται ή έκφρασις άλλου πάιν ελληνικώτατου καλλιτεχνηματοσ του εν Μονάχφ Έλληνοσ καλλιτέχνη Νικολόου Γύζη. Τό Τάγμα, ζξόχωσ ποιητικόν έθιμον από παλαιωτάτων παραδόσεωσ δρησκευτικήσ άπλοποιηθέν, εις έλληνα μόνον καλλιτέχνην ήδύνατο νά παράσχη πάντα τά στοιχειά τελείωσ έκτελέσειωσ, ήν και αυτοι οι άλλωνεϊτεσ τεχνικώριται άνεργάσειον. Επί τφ πρώτῃ της εϊκόνοσ έκδέσει και συγγρόφω φωτογραφική αυτης πολλαπλασιασμή έγράφισαν ενθουσιώδεισ κρϊσεισ, λαμπροισ έρμηνευτικoi στιχοι και άλλα δίκαια και ένθαρρυντικά έγκώμια. Ίδοϋ δέ πώσ άντελήφθησαν ένταύθα τήν έννοιαν του εϊκονηζόμενου έθιμου, άν πιστωσ παρεφράσθησαν εκ γερμανικόφ πρωτοτύπου οι ζξήξ στιχοι:

„Μέσα 'ξέ άγριο, στενό και μαύρο μονοπάτι
Φτωχή μητέρα τήν τυφήν κόρη της οδηγάει
Από άγροΐνιασ της μιαήσ ποτέ δέν κλεί το 'μάτι
Ένώ νυχτίε παντομένη τήν έλληνα βαστάει.
‘Σαν τό κερί όπου κρατεί ή θρη της χλωμαίνει
Γιατί πάγει 'στό τάξιμο που εϊχε μελετήσει:
‘Σ' εϊκόνα μιά θαυματουργή ξυπόλητη πηγαινεί
Κι' ελαΐζοντασ 'στην χάρι της θά τήνε προσκυνήσῃ.“

Τοιαύτη βεβαίωσ ύπήρξεν ή έμπνευσις του ελληνικού άριστοτεχνηματοσ, ως φαίνεται πιστωσ άποτεινωμένον εν τφ Κλειώ. Ο όμογενέσ ζωγράφωσ, νεαρόσ έτι, αλλά διαπρεπήσ καθηγητήξ της εν Μονάχφ Άκαδημίασ τών καλών τεχνών, ύπήρξε μαθητήξ και του ήμετέρου πολυτεχνηού πολλα και κάλλιστα μέχρι τουδε γράφασ. Τά όρφανά, τό Μάθημα άπ' έξω, οι Έλληνοκοι άρραβάνεσ, τό Παράμυθι της γιαγιάσ είνε ελληνικήσ και χαριεστάτησ ύποδέσειωσ και έκτελέσειωσ δημιουργήματα, πάντα δία της Κλειώσ δημοσιευθηόμενα, ίνα μη μόνον οι ξένοι άποθαυμάζωσιν αυτά, αλλά ήμετις πρό πάντων άγαπήσωμεν εϊνα φιλοστόργωσ έκτιμήσωμεν. Μη λησμόνει δέ Σϋ μάλιστα ότι αι καλλιτεχνικήσ αυται άπαρχαι εν σχέσει προς τό πρώτα ήμιν βήματα εν τε τάσ λοιπίεσ τέχνησ και αυτή τή φιλολογία είνε άσυγκρίτωσ ένθαρρυντικώτερας, ως άποτελοΐσαι δέ τόν πυρήνα μελλούσηγ μεγάλων προόδων εϊνα άξια πάσηγ άπο προσοχής παραπόντων, ιδιαιτέρας δέ μελέτησ παρ' τών όπωσδήποτε σκοπούτων νά επιδοθώσιν εις πρακτικήσ ειτε θεωρητικήσ της συγγρόνου τέχνησ μελέται. Άλλό δά έπανέλθωμεν εκ πολλών άφορμών εις τό ζήτημα τουτο, περί του όποϊου ζξ άνάγκησ έβραχυλόγησα σήμερα, έχουσα νά προομιασθώ όλίγα τινά περί συγγρόνων καθ' ήλην τήν Ευρώπην, δία νά λάβηγ ευρυτέραν τινά ιδέασ περί του πράγματοσ.

Τό καθαρόν και ιερόν φώσ των λαμπάδων των Χριστουγέννων, λευκόν ως ή ακηλίδωτοσ καρδιά των παιδιών, ακολουδούσι τώρα άλλα φώτα. Η άκτινοβόλοσ λάμψις των λαμπήρων, αϊτινεσ καταναγγόσσι τήν βασιλείασ του χοροϋ, ο πολυτελήσ λυχνοστάτησ, περιβαλλόμενοσ υπό ευωδών άνθών, τό μαγευτικό φώσ των αιδουσιών, διεγέφρον εν ήμιν άόριστα όνειροπολήματα και εξαπολϋν πανταχϋ και επ' όλων των άντικειμένων τήν faux jour, όια ταύτα διεδένθησαν τάσ σοβαράσ εϊκίνας έντυπώσεισ, άσ άπελάβομεν, εν κατανοήξει άκούοντεσ τάσ δειήσεισ και τοισ εκκλησιαστικώισ ύμνωσ κατά τάσ παρελθούσασ δεσποτικασ έορτάσ.

Παρ' ήμιν ή έποχή των χειμερινών διασκεδάσεωσ άρχεται μετά τήν άρχην του νέου έτους και λήγει σχεδόν άρρομένη της μεγάλης τεσσαρακοστήσ. Τοϋτο συμβαίνει ουχι μόνον παρ' ήμιν, διότι εν Γαλλία μόνον χορεύουσι καθ' όλον τό έτος, άδιακόπωσ. Καί ναι μεν τά παρισινά φύλλα πληροϋσι τάσ στήλασ των φλυαροΐνωσ περί της άνάρξεωσ των χειμερινών διασκεδάσεωσ, τουτο όμως ουδέν άλλο σημαίνει ή ότι ο κόσμοσ ύπέστρεφεν εκ της έπαρμηκικήσ και έξοχικήσ αυτοϋ διαμονής, όπου ήχηεν απέλαδε, τήν μεν ήμέραν ακολουθών τό άρμα της Αρτέμιδοσ, τό έσπέρας δέ προκαλών τόν θαυμασμόν δία τό άκαταπόνητον τών μυϊκώσ του δύναμεωσ. Είς τοισ έξοχικόισ τούτοισ χοροισ ήτον έπιτετραμμένον εις πάντα χορευτήν νά φορή τή κνηγετική του ένδύματα, αι δέ γυναίκεσ μετά λευκών ή μελανών έσθήςων έφερον και τό λαμπρόν χρώμα του Άγ. Ουβέρτου. Σήμερον έπανέρχονται εις τήν πόλιν, και οι πρότερον εις όλασ τάσ κινήσεισ των εμφαινοντεσ άγροτικών τινα χροϊών, προσλαμβάνοντι τό grand air της Μητροπόλεωσ, της κομφής, παιδράσ και έλευστικής ταύτης μητροπόλεωσ, εις ήν κατά τήν έποχην ταύτην ζξ όλων των χωρών εισρέουσιν οι πλοΐσοι και άριστοκράται. Ο άπαίσιωσ και δεινόσ έχθρόσ, τοσοϋτον άπειλήσασ επ' έσχάτων πάσαν θυμηδίαν και ευφροσύνην, απήλθεν ευτύχωσ μόλις πατήσασ τό κατώφλιον τών Παρισίων, ουδέποτε δέ άλλοτε ύπήρchon τόσο Άμερικανói, Άγγλοι και Ρώσοι άριστοκράται, όσοι τόν χειμώνα τουτον εν Παρισίοισ. Πρό πάντων δέ οι Ρώσοι εισήλθον εις τήν μεγάλην κοινωνίαν μετ' έκτάκτου κομφήτοτοσ. Οσάκις ο „Courier Mondaine“ περί κομφοπρεπεσάτων, περί άπαραιμίλων δειπνων και χορών όμώξ, είνε άδύνατον νά μη άναφέρει και τό όνόματα των πριγκηπισσών Δεμιδωφ, Κορσακώφ, Λουκίασ Δουλιγουρόβιχ, Βαρκατινικήσ κ.λ.π. ύπόχρουσι δέ έκδέσεισ συρμών, εις άσ μόνον ή εκ Πετροϋπόλεωσ φιλολογία ζδει νά προστεθῃ.

Η Πετροϋπόλις στερεείται αυθυπόρακτων συρμών. Πάν ότι κανόν άναφανίεται εκεί ζχει παρισινήν τήν καταγωγήν του και αυτή ή βωσική, έθνική στολή, ήν τινεσ φέρουσι κατά έορτάσ έπιστόμωσ εν τφ αυλήφ, κατασκευασθη εν Παρισίοισ. Πολλάκις και αυταί όνόμη αι σισύρει άριστοκρατίδοσ τινεσ διεσ διέρχονται τά γαλλικά και βωσικά σύνορα και διεσ ύποβάλλονται εις τοισ βαρείεσ τελωνιακώισ φόροισ του διαμετακομιστικώ έμπορίου, πίν ή ή βωσικήσ άποφασιση νά φέρη αυτάσ πάιν μετ' έαυτηξ εκ της πατρίδοσ της εις Παρισίοισ. Τά συρμικά καταστήματα της Πετροϋπόλεωσ και της Μόσχασ εργάζονται κατά γαλλικά ύποδείγματα, ή δέ άό-

ριστοσ εκείνη έθνική όπόχρωσις, τό, ούτωσ ειπείν, λεπτόν εκείνο σλαβικόν άρωμα, δέν προέρχεται εκ των καταστωμάτων εκείνων, αλλά εκ της νοημοσύνησ των ξένων ιερών του συρμού, όστινεσ άντι του χρυσίου του εκ των σλαβικών μεγάρων εις τά θυλάκια των εισρέοντεσ, άβροφρόνωσ παρέχουσι τφ βωσικώφ συρμώ, δτι από ενόσ αιώνοσ δέν εϊχε, ήτοι χροϊάν τινε αυθυπαρξίασ και πρωτοτυπίασ. Τήν σημασία ταύτην έχουσι μόνον εκείνοι οι βωσικοι ήματισμοι, όστινεσ διακρίνονται πώσ από του άλλου πληθούσ των γαλλικών συρμών.

Κατά τήν έποχην ταύτην φυσικώσ οι συρμοι είνε πάμπολλοι. Έκαόστη ήμέρα φέρει και τι καινοφανές, εκάστη έφημερίξ, εκάστον παράδυρον επιδειγμάτων, εκάστη θεωρητική έσπέρα κλπ. Καί εν πρώτοισ ωρίσθησαν ήδη τά χρώματα του συρμού, ζξ ών πρωτεύει τό λευκόν. Καί αι ήλικωμένοι και αυται αι γράται άόρη γυναίκεσ ένδύονται τήν σήμερον λευκήν στολήν εις τάσ συναναστρωφάσ μετ' άργυροχρόων τριχάπτων και κνητημέρων, εν οι αι νεωρώτεροι βυθίζονται εις τά λευκά κύματα των Αλεξώνσ και της λευκήσ μετέξηγ, λευκόν βελούδιον και δαμασκηνών ύφασμάτων μετ' σπινθηροβόλοισών άντανακλάσεωσ, λευκόν και τεχνητένωσ συνεπυγμένοσ Volants, άττινα πρό πάντων άρμόζουσιν εις τάσ μελαγχροϊάσ. Καί αυτόσ ο Όβίδιοσ λέγει, δτι τό λευκόν χρώμα εϊμπρέπει μάλλον εις τήν μελαγχροϊήν παρά εις τήν ξανθήν, ζξ ήρε δέ τήν κωλονήν της Άνδρομέδασ, δτε αυτή λευκήν έσθήτη φορούσα περιεπλανήτο επί της νήσου. Έκτόσ του Ισπανικόφ λεγομένοσ λευκού χρώματοσ λίν επιζήτητον είνε και τό λευκωματωδεσ και ύποκίτρινον, τό όποϊόν μυριοτρόπωσ παραλλάσει από του άχρύνου μέχρι του χρυσοβαφούσ. Έτερον χρώμα του συρμού είνε και τό κυανόν, αλλά τό ώραϊόν και βαθύ εκείνο κυανόν χρώμα, όπερ έχουσι τά χαρτίνα, εν οις περιτυλλίσονται αι νεφαλαί της Ζακχάρωεωσ.

Άπομένει νά εϊπω προσέχξ όλίγα τινά και περί άγγλικών και γερμανικώσ συρμών, τών σεμνοτέρων και μάλλον άξιουσάτων πάσηγ παρισινήσ καινοτομίασ. Είς τούτοισ άνήκουσι και τά άνωτέρω δύο ύποδείγματα· πράγματι δ' από τινεσ ήρχισαν νά καταπολεμώσιν ένταύθα τόν επί μακρά έτη μοναρχήσαντα πανταχϋ εν καιρφ χειμώνοσ συρμόν τών μαύρων σισυρών και παρεϊρήθησαν άλλα διάφορα και άνοικτά χρώματα, άσυγκρίτω τφ λόγω χαριέστερα και έφθηνώτερα της μαύρησ εκείνησ μονοτομίασ. Αϊ ποικιλώστικoi και λαμπραί δοραί της άμερικανικήσ πανθηροαλήξ (Οσολότ) συνιστώνται ευσεβάτωσ τοισ εκατομμυριούχοισ, ή δέ μεσαία τάξι εκ παντοίων κατεργασμένων διαφερών κατασκευάζει χαριέστατα χρωκνίδα. Τοιοϋτοσ πιστάνει ή άνωτέρω εϊκών, παρυφασμένον — αν θέλγ — και δία μέλανοσ δέρματοσ έκτίθετο, ή δέ δεύτερα νεώτατον είδοσ χειμερινού πλόου εκ δέρματοσ φύκησ μετά λοφίσκου εκ φαιών πτερών και κεκοσμημένοσ δι' έλαφρού λευκού σιερήτιου, δία τό όποϊόν τρεαίνεται

ή άχώριστοξ Σου φίλη

ΜΑΤΑΙΟΤΗΞ ΠΕΡΙΕΡΓΟΫ.

ΠΡΩΤΑΙ ΒΟΗΘΕΙΑΙ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΠΝΙΓΜΕΝΟΥΣ.

ΔΙΑΧΥΣΙΣ δὲν σημαίνει ἀπλῶς θυμηθῆναι καὶ ἰλαρότητα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐν παιδαίᾳ σπουδὴν ἀφελίμων, ἀφοῦ μάλιστα κατὰ τινα γνωστὸν ὄρισμὸν „ἢ ἀνάπαυσις λογικῷ ὄντος δὲν συνίσταται εἰς τὴν ἀποχὴν ἀπὸ πάσης ἐργασίας, ἀλλὰ εἰς τὴν μετάβασιν ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην“. Τίς δὲ γνώσις βαρύνει διὰ τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Κλειώ*ς πλεον φιλανθρωπιστάτου διδάγματος, ὅπερ κατέστησεν ἡ ἐμπειρία περιωνύμου Ἁγγλοῦ Ἰατροϋποτάτου δευτικώτατον μέσον πρὸς σωτηρίαν τῶν ὁμοίων μας; Ἡ κατωτέρω ἐρημνευομένη μέθοδος πρὸς διάκωσιν τῶν ἐν ὕδατι ἀσφυκτιῶντων κατέστη ἀπὸ τινος πασίγνωστος ἐν Εὐρώπῃ, δὲν ἐπιτρέπεται δ' ἤμῃν ταῖς παραβαλισσαίσις νὰ ὑστερήσωμεν οὐδ' ἐπὶ μικρὸν εἰς τὴν γνώσιν αὐτῆς, ἀφοῦ ἕκαστος ἡμῶν ἀνεξαρτέτως ἔγινε μάρτυς τοῦ τοιοῦτου ἀπευκταίου, οὐδεὶς δὲ ποτὲ ἠδφράνθη ὡς ἔχον ἤδη τὴν ἀναγκαίαν πείραν καὶ δυναθεὶς δι' αὐτῆς νὰ σώσῃ τὸν πλησίον του. Αἱ πρὸς τοῦτο γνώσεις δὲν εἶναι δυσἀπόκτητοι ὡς πείθεται καὶ διδάσκειται σαφέστατα ὁ Ἀναγνώστης κατωτέρω.

Ὅταν εὐρίσκωμεν ἄνθρωπον πρὸ μικροῦ πνιγμένον ἀφείλωμεν νὰ προσπαθήσωμεν τὴν ἀναζωογόνησιν αὐτοῦ ἀμέσως καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, οὐχὶ δὲ ἀφοῦ μεταφέρωμεν αὐτὸν μακρὰν, διότι οὕτως ἐκτὸς ἄλλων βλαβῶν ἀπόλλυται καὶ πολλὰ πολύτιμοι χρόνοι, ὃν εἰς μὲν ἐν τῶν περισταμένων χρησιμοποιεῖ τρέχων ὁρμαίως εἰς τοῦ ἱατροῦ, ἡμεῖς δὲ ἐν τῷ μεταξὺ δαπανῶμεν ἐκτελοῦντες τὰ ἐξῆς.

Εὐθὺς ἐν ἀρχῇ ἀφείλωμεν ν' ἀνοίξωμεν, ἢ διασχίσωμεν τὰ περὶ τὸν λαυμὸν, τὸ στήθος καὶ τὸ ἐπιγαστήριον ἐνδύματα, καὶ ἐν γένει πᾶν ὅ,τι παρακωλύει τὰς ἡμετέρας ἐνεργείας. Τοῦτο δεόν νὰ ἐκτελεσθῇ μετὰ τῆς μεγίστης ταχύτητος, Ἐπειτα τοποθετοῦμεν τὸν πνιγμένον καθ' ὃν τρόπον δεικνύει τὸ σχῆμ. 1.

Σχῆμ. 1.

Ἰπο τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν λαυμὸν τοῦ θέτομεν φόρεμά τι ἐν εἶδει προσκεφαλαίου καὶ φέρομεν τὸν βραχιονῶν του ἐγκρασίως ἐπὶ τοῦ μετώπου, ὅπως καὶ τοῦτο ἐν τῇ εἰκόνι φαίνεται, ἵνα τὸ στόμα καὶ οἱ βύθωνες μένωσιν ἀνοικτοί. Συγχρόνως ἐξέλκομεν τὴν γλῶσσαν καὶ καθαρίζομεν αὐτὴν καὶ τὸ στόμα διὰ μαλακοῦ ὑφάσματος ἢ, ἐλλείψει τούτου, διὰ τοῦ δακτύλου ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῷ ἰλῆος, τοῦ ἀφροῦ ἢ τοῦ σιέλου. Ἐάν καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα ὁ πάσχων δὲν ἀναπνεύσῃ, στρέφομεν αὐτὸν πλαγίως, ὡς ἐν σχῆμ. 2.

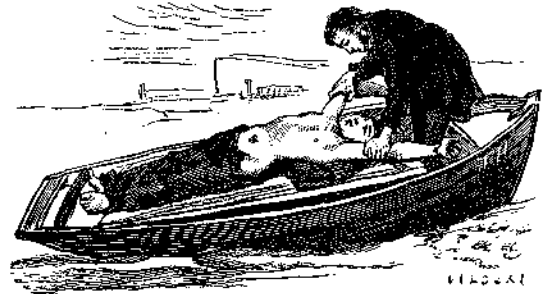

Σχῆμ. 2.

ἵνα μένη ἐλεύθερον ὅλον τὸ στήθος. Τότε ἐρεθίζομεν τοὺς μυκτῆρας δι' ἀχυρίνου καλάμου ἢ πτεροῦ ἢ ταμβάνου, δεκάκις καταβρέχομεν ὕδατι τὸ πρόσωπον καὶ τὸ στήθος καὶ ταχέως ἐν τῷ μεταξὺ ἀπομάσσομεν τὰ μέλη ταῦτα διὰ ξηροῦ ὑφάσματος.

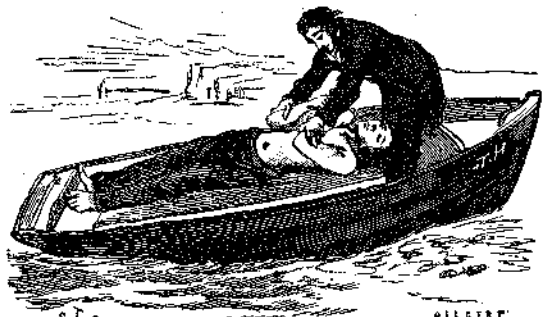
Καὶ τοῦτου ἀποτυχόντος προσπαθοῦμεν τεχνητῶς νὰ προκαλέσωμεν τὴν ἀναπνοὴν δι' ἀπομιμήσεως τῶν φυσικῶν τοῦ στήθους κινήσεων. Μεταστρέφομεν τὸν πάσχοντα πρηνῆ, εἴτα πλαγίως καὶ πάλιν πρηνῆ καὶ ἐπαναλαμβάνομεν τοῦτο ἐπὶ πέντε λεπτά τῆς ὥρας, πάντοτε ὁμοίως μετὰ προσηχῆς καὶ ἐν ἐκάστη στροφῇ ἰσχυρῶς πιέζοντες διὰ τῆς χειρὸς τὰ νῦα τοῦ πνιγμένου. Καλὸν εἶνε νὰ ὑπάρχωσι καὶ τρεῖς ἄλλοι βοηθοί, ὧν ὁ μὲν νὰ κρατῇ τὴν κεφαλὴν, ὁ δὲ νὰ πιέξῃ τὰ νῦα διὰ τῆς παλάμης, καὶ ὁ τρίτος νὰ μετακινήῃ ἐκάστοτε τοὺς πόδας τοῦ ἀσθενοῦς (ὡς ἐν σχῆμ. 3).

Ἐάν καὶ μετὰ τοῦτο ὁ πνιγμένος μένη ἄπνοος, στρέφομεν αὐτὸν ὕπτιον καὶ ὑπὸ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ στήθος τοῦ θέτομεν χονδρὸν ὑφασμα ἢ ἔνδυμα. Ἐπειτα τοποθετοῦμεθα παρὸ τὴν κεφαλὴν του καὶ γονυπετεῖς λαμβάνομεν τοὺς βραχιονῶν του πλησίον τοῦ ἀγκῶνος, ὡς ἐν σχῆμ. 3,

Σχῆμ. 3.

ἔλκομεν αὐτοὺς ρυθμικῶς καὶ ταχέως πρὸς τὰ ὦτα τοῦ πνιγμένου, οὕτως ὥστε αἱ χεῖρες ν' ἀφίστανται μακρότερον ἀλλήλων ἢ οἱ βραχιόνες. Οὕτω γίνεται δυνατὴ ἡ εὐφροσίνος τοῦ στήθους, ὡς ἐν τῇ εἰσπνοῇ. Μετὰ δύο δευτερόλεπτα ἔλκομεν πάλιν τοὺς βραχιονῶν πρὸς τὰ κάτω, πιέζομεν συγχρόνως τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ στήθους, ἵνα ἐπαγάγωμεν συστολὴν αὐτοῦ, ὅπως συμβαίνει καὶ κατὰ τὴν φυσικὴν ἐκπνοὴν καὶ δεικνύεται ἐν σχῆμ. 4, μεθ' ὃ πάλιν ἀνέλκομεν ταχέως τοὺς ἀγκῶνας καὶ

Σχῆμ. 4.

μετὰ δύο δευτερόλεπτα καταβιβάζομεν αὐτοὺς πάλιν, καὶ ἐξακολουθοῦμεν οὕτως ἀναβιβάζοντες καὶ καταβιβάζοντες αὐτοὺς ἐπὶ δύο ὅλας ὥρας, ἕως ὅτου ἐπὶ τέλος ὁ ἀσθενὴς ἀναπνεύσῃ. Τούτου δὲ γενομένου αἱ κινήσεις δεόν νὰ καύσωσι, νὰ τριβῶνται δὲ τὰ σκέλη καὶ οἱ βραχιόνες διὰ ξηρῶν ὑφασμάτων ἀπὸ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω. Ἄμα ὡς ὁ πάσχων δυναθῇ νὰ καταπίνῃ, ὅπερ δοκιμάζομεν διὰ μικροῦ κοχλιαρίου πλήρους ὕδατος, δίδομεν αὐτῷ ὀλίγον θερμὸν καφὲν ἢ ἀραιὸν οἶνόπνευμα. Εἴτα μεταφέρομεν αὐτὸν εἰς θερμὴν κλίνην· ἐν ἣ δὲ περιπτώσει ἢ ἀναπνοῇ του μένη ἀτελής, οἱ δὲ πόδες ψυχροὶ καὶ τὰ χεῖλη ὑποκίανα, ἀμέσως δεόν νὰ προσκαλέωμεν τὸν ἱατρόν.

ΜΙΚΡΑ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ — κ. Π. Σ. εἰς Μεσσήνην. Ἐλήφθησαν, ἐνεγράφητε καὶ Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐγενεῖς ἐνδοφρονείας. — κ. Α. Δ. Α. Βραΐλαν. Εἶμεθα σύμφωνοι. Μᾶς εἰδοποιεῖτε διὰ ταχυδρομικοῦ ἐντάλματος. — Φίλω τῆς *Κλειώ*ς, εἰς Κω/πολιν. Εἶνε συστηματικῆ, ἀλλ' εὐνόητος καὶ ἀκίνδυνος ἔχθρα. Περιορίζεται κατ' ἀρχὰς εἰς διακήρυξιν τῶν ἐλλείψεων, τὰς ὁποίας κατορθώνει μόνος αὐτὸς ν' ἀνακαλύπτῃ, καὶ ἔπειτα σιωπᾷ.